

לקוטי תורה

עם ביאורי
הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ

פרשת תזריע - מצורע

תשפ"ה

ד"ה "שוש תשיש"

לקוטי תורה תזריע, דף כ עמודה א

לומדים יקרים,

השבוע מתפרסם הביאור לד"ה "שוש תשיש" לפרשת תזריע, שכבר התפרסם בעבר. כרגיל, בנוסף לחוברת על פרשת השבוע מתפרסמת חוברת בשיעורי חסידות של הרב, והשבוע מתפרסם חלקו השלישי והאחרון של הביאור על מצוות תגלחת מצורע מספר ד'רך מצוותיך' לאדמו"ר הצמח צדק.

תוכן עניינים

פתיחה.....	3
"יולדת זכר": אתערותא דלתתא מביא לאהבה.....	4
אהבה בחינת זכר.....	8
אהבה זוטא: בחינת נקבה.....	11
אתערותא דלתתא ממשיכה מפנימיות האור.....	13
אתערותא דלעילא ממשיכה מחיצוניות האור.....	14
שמחה של מצווה ממשיכה מהאור הפנימי.....	19
השמחה מבטלת התאוות.....	29

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת אחי האהוב ינון פליישמן, שנפל במלחמה

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת

מורנו ורבנו הגדול אשר מימיו אנו שותים

הרב עדין בן אברהם משה אבן ישראל (שטיינזלץ) זצ"ל

להקדשת החוברות לעילוי נשמת יקיריכם התקשרו: 052-886-8823

"שוש תשיש ותגל העקרה בקבוץ בניה לתוכה בשמחה". הנה במלת תשיש יש שני פירושים. האחד לשון פועל עומד, וקאי על העקרה, ו"תשיש" לשון נקבה, שהעקרה תשיש בעצמה ותגל בקבוץ בניה. והשני לשון פועל יוצא, וקאי על הקב"ה, שאומר להקב"ה, לנוכח: אתה תשיש את העקרה, וממילא היא תגל (כי נוכח לזכר היא שוה עם לשון נקבה נסתרת כידוע).

ולהבין זה יש להקדים תחלה ביאור ענין "ותגל העקרה בקיבוץ בניה", שאם היא עקרה שלא ילדה, מאין לה בנים שיקבצו לתוכה? והענין, כי הנה אמרו רז"ל על הפסוק "אשה כי תזריע וילדה זכר" אשה מזרעת תחלה יולדת זכר איש מזריע תחלה יולדת נקבה.

פתיחה

בשתי צורות; וכאן, במקום הזה, יש כאילו שתי משמעויות. הבסיס של מה שהוא רוצה לומר הוא שבעצם שתי המשמעויות הללו שייכות, ולשתיהן אפשר לתת כאן משמעות.

ולהבין זה יש להקדים תחלה ביאור ענין מה שכתוב הלאה - ותגל העקרה בקיבוץ בניה, השאלה היא מאד פשוטה - שאם היא עקרה שלא ילדה, מאין לה בנים שיקבצו לתוכה? בעצם, הביטוי הזה יכול לדבר על הנטושה או על האלמנה - היא יכולה לשמוח בקיבוץ הבנים, אבל מה זאת אומרת שהעקרה שמחה שבניה חוזרים? אם היא עקרה פירושו של דבר הוא שאין לה בנים - אם אין לה בנים, כיצד הם חוזרים?

והענין כי הנה אמרו חז"ל על הפסוק "אשה כי תזריע וילדה זכר" הם אמרו ככה - אשה מזרעת תחלה יולדת זכר איש מזריע תחלה יולדת נקבה. יש מסביב לענין הזה הרבה מאוד דברים, בכמה וכמה צורות.

שוש תשיש ותגל העקרה בקבוץ בניה לתוכה בשמחה. הנה במלת תשיש יש שני פירושים. את המילה "תשיש" אפשר להבין מבחינת השפה בשני אופנים. זו בעיה שנמצאת בעברית באופן כללי, הצורה הזו - "תשיש" למשל - יכולה להיות שייכת גם לנוכח זכר, וגם לגבי נסתרת יחידה. ולכן הוא אומר שבתוך ההקשר הזה שתי המשמעויות נכונות. אגב, זה לא רק במילה הזו אלא בצורה הזו בכלל. האחד לשון פועל עומד, וקאי - ומתייחס - על העקרה, ותשיש לשון נקבה, שהעקרה תשיש בעצמה ותגל בקבוץ בניה "שוש תשיש ותגל - העקרה", זאת אומרת - העקרה תשיש ותגל. והשני אפשר לפרש את העניין הזה מבחינת הלשון לשון פועל יוצא, וקאי מתייחס על הקב"ה שאומר להקב"ה לנוכח: אתה תשיש את העקרה וממילא היא תגל (כי נכח לזכר היא שוה עם לשון נקבה נסתרת כידוע). וזה נכון בכל צורה של השפה - 'תאכל' או 'תשמח' הם בדיוק אותו דבר, הם יכולים להתפרש

ולהבין זה בעבודת ה'. הנה נודע שכנסת ישראל נקראת בשם אשה, והקב"ה נקרא בשם איש. וכמו שכתוב "ביום ההוא תקראי איש" כו', והנה כמו שבאיש ואשה על דרך משל אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, כך הנה בכנסת ישראל עם הקב"ה. כשהאשה, היא כנסת ישראל, מזרעת תחלה, היינו בחינת אתערותא דלתתא, מלמטה למעלה, בחינת "ואל אישך תשוקתך", שהוא ענין הנקרא בלשון הקבלה בשם העלאת מיין נוקבין. ואחר כך נמשך אתערותא דלעילא והמשכת מיין דוכרין, אזי יולדת זכר, דהיינו שמולדת בחינת אהבה בנשמות ישראל, שמבחינת דכר, דהיינו בחינת אהבה רבה, שהיא בחינת "מי לי בשמים ועמך לא חפצתי", פירוש: אפילו מה שעמך בקרוב לך. והיינו מה שכתוב "כי עמך מקור חיים" שהם חיי העולם הבא, ותענוג אלקי שנמשך לנשמות בגן עדן להתענוג על ה' מחמת השגתם והשכלתם בהשגה והשכלה מופלאת מאד. ועם כל זאת אין השגה זו מגעת אלא בבחינת 'עמך', שהוא דבר הטפל ובטל אצלך ולא אתה ממש. כי לית מחשבה תפיסא ביה כלל, אלא השגתם

מהמכלול הזה של האשה - מזרעת תחלה היינו בחינת אתערותא דלתתא, מלמטה למעלה, בחינת "ואל אישך תשוקתך" (בראשית ג, טז) שהוא ענין הנקרא בלשון הקבלה בשם העלאת מיין נוקבין. כל אלו הן לשונות שונים בשביל אותו דבר בעצמו, שהוא תנועת האתערותא דלתתא, זאת אומרת שההתעוררות באה מצד המקבל, לא מצד הנותן. וכשהתעוררות באה מצד המקבל, זה נקרא אתערותא דלתתא, או העלאת מיין נוקבין, בכל הלשונות שיש, ולכן גם הלשון שמדובר בה: 'איש מזריע' ו'אשה מזרעת', קשורים באותו עניין של אתערותא דלתתא ולעילא. ואחר כך - אחרי אתערותא דלתתא - נמשך אתערותא דלעילא והמשכת מיין דוכרין אזי יולדת זכר, ועניינו בעבודת ה' - דהיינו שמולדת בחינת אהבה בנשמות ישראל, שהאהבה היא מבחינת דכר דהיינו בחינת אהבה רבה. מה שנוצר זה שכאשר יש התעוררות של מטה, וההתעוררות של מטה היא

"יולדת זכר": אתערותא דלתתא מביא לאהבה

ולהבין זה בעבודת ה'. פה יוצא שאם האשה היא מתחילה, היא הפועלת הראשונה - אז דווקא נולד זכר. ואם זה פועל להיפך - אז נולדת נקבה. אז הוא רוצה להסביר את העניין הזה, איך הוא יוצא בתוך דרכי עבודת ה'.

הנה נודע שכנסת ישראל נקראת בשם אשה, זה מופיע בכל התנ"ך, והקב"ה נקרא בשם איש. וכמו שכתוב ביום ההוא תקראי איש ולא תקראי לי עוד בעלי" (הושע ב, יח). הביטוי הזה של 'איש' מופיע בספר הושע ושם מוסבר באופן ברור ומפורש מה עניינו של איש בהקשר זה. והנה כמו שבאיש ואשה על דרך משל אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, כך הנה - אותו דבר הוא בכנסת ישראל עם הקב"ה. כשהאשה היא כנסת ישראל, או לעניין זה - אדם פרטי מישראל שהוא חלק

מחשבה תפיסא ביה כלל (הקדמה לתיקוני זוהר) - בקב"ה בעצמו אין שום מחשבה מסוגלת לתפוס, לכן אין עניין כזה של השגה בקב"ה. אי אפשר להשיג בקב"ה מפני שהוא מעבר לכל השגה, ולא רק השגה שלנו אלא לכל השגה בכל דרגה של השגה, בכל אופן שתהיה ובכל מעלה שתהיה. **אלא השגתם** גם של הנשמות הטהורות - וכשאני אומר הנשמות הטהורות, אין הכוונה רק לבחינה הזו 'טהור' בניגוד ל'טמא', אלא הנשמה הטהורה שאיננה נמצאת בתוך ההגבלות של הגוף. כי כאשר הנשמה נמצאת בגוף היא מוגבלת בהשגה שלה על ידי כלי הגוף. יכול להיות שהשגת הנשמה היא עליונה מאוד, אבל כאשר אדם נמצא בגוף הוא סגור בתוך מסגרת מסוימת שהיא המסגרת הגופנית. שוב, אני מדבר כאן על טוב ורע, אלא על הגבלה. זהו כלי ההשגה שלנו כאשר אנחנו נמצאים בגוף. המוח, יהיה אשר יהיה, הוא כלי מוגבל אשר יש גבולות להשגה שלו, גבולות לא מהותיים אלא טכניים. המוח יכול להשיג כך וכך, יש בו כך וכך נזירותים - הרבה מאוד באמת - ואפשר אולי לפתח אותו. אומרים שהמוח האנושי עובד רק בחלק מסוים מן התאים שיש בו, יש תאים שכנראה לא עובדים בכלל. אז גם אם המוח היה עובד במלוא ההשגה שלו, יש לו גבולות. הגבולות האלה מגבילים את יכולתו להגיע מעבר לנקודה מסוימת, כמו שיש גבולות לכל מכשיר שהוא בסופו של דבר חומרי. לעומת זאת הנשמה, שהיא נשמה טהורה, שהיא איננה מוגבלת עוד בתוך ההגבלות הללו, היא יכולה להשיג יותר. אבל

באיזו בחינה של אהבה מלמטה - כנגדה יש הארה שבאה מלמעלה, והיא הבחינה של יולדת זכר, שהיא מולידה אהבה שהיא בדרגה גבוהה יותר, והיא דרגה בבחינת אהבה רבה.

ומה עניינה של אהבה רבה? **שהיא בחינת "מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ"** (תהלים עג, כה), **פירוש: אפילו מה שעמך בקרוב לך, והיינו אפילו מה שכתוב "כי עמך מקור חיים"** (תהלים לו, י) **שהם חיי העולם הבא, ותענוג אלקי שנמשך לנשמות בגן עדן להתענג על ה' מחמת השגתם והשכלתם בהשגה והשכלה מופלאה.** יש חיים בכל מיני דברים; והוא מדבר פה על חיים כמעט כמו שאנחנו משתמשים בסלנג שלנו - מה זה נקרא 'לעשות חיים'? 'לעשות חיים' זאת אומרת להתענג על החיים. יש כל מיני חיים, ויש חיים שהם החיים העליונים - **"כי עמך מקור חיים"**. **"כי עמך מקור חיים"** לא קשור לסטייק, **"עמך מקור חיים"** שייך לעונג שיש בעולמות העליונים, שהוא העונג שיש לנשמות בגן עדן, בחיי העולם הבא. כשהצדיקים נהנים מזיו השכינה הם משיגים השגות עליונות. ומההשגה הזו, ממה שהם משיגים ומשכילים הם מגיעים לעונג נפלא שהוא בהתאם לגודל ההשגה הזו. זו הכוונה בהבטחה לצדיקים - לזכות לחיי עולם הבא.

ועם כל זאת אין השגה זו מגעת אלא בבחינת **"עמך"**, שהוא דבר הטפל ובטל אצלך ולא אתה ממש. חיי עולם הבא, העונג העליון וכל מה ששייך לזה, זה בחינה של **"עמך מקור חיים"**, זה נמצא ביחד איתך - אבל זה לא אתה. כי לית

הוא בבחינת זיו השכינה זיו והארה בעלמא. ואי לזאת "ועמך לא חפצתי" אלא האהבה רבה היא ליבטל וליכלל באור אין סוף ברוך הוא ממש, ולאשתאבא בגופא דמלכא שלמעלה מעלה מבחינת זיו והארה. והגם שבבחינה זו אי אפשר להיות על דרך "יושבין ונהנין מזיו", כי אם אדרבה, בחינת ביטול במציאות, וכביטול והתכללות הנר באבוקה, (הגם שתהיה אין ואפס ותתבטל שם במציאות לגמרי, מה שאין כן בחינת "יושבין ונהנין" שמהותה ועצמותה כמו שהוא וכו')

להתפלל אחרי כולם, ובתוך התפילה הוא אחז בידיות של שולחן הקריאה, והתפלל. בתוך התפילה הוא מאוד התלהב ובהחלט לא היה מודע למה שקורה לו, ולאחריההוא לא נמצא - לאחר זמן הוא לא חזר. התחילו לחפש אותו, ראו שהוא לא נמצא בבית הכנסת. התחילו לחפש אותו ומצאו שהוא נמצא באיזה שדה. מה קרה? הוא החזיק באמת את הידיות הללו, אבל בתוך ההתלהבות הוא עקר את החלק הזה של השולחן מן המקום, וכיוון שהוא החזיק אותו ביד הוא הלך איתו, ולא שם לב שהוא לא מחזיק יותר בשולחן... כך מתוך ההליכות הללו הוא יצא דרך הדלת בעודו מחזיק בשולחן, וככה הוא הלך קילומטרים בתוך השדה. עוד היו מספרים עליו שלפעמים היה נכנס להתלהבות והיה מתגלגל על הארץ בתוך האקסטזה. פעם אחת כשהוא עמד והתגלגל שמעו אותו שהוא אומר 'אני לא רוצה את הגן עדן שלך, אני לא רוצה את העולם הבא שלך, אני רוצה רק אותך לבד'.

זה מה שהוא אומר על אהבה רבה: אלא האהבה רבה היא ליבטל וליכלל באור אין סוף ברוך הוא ממש. אז הוא אומר: אני רוצה אותך עצמך ממש, ולהתבטל ולאשתאבא בגופא דמלכא להתכלל, להשאב בגוף המלך, שהיא מדרגה למעלה מעלה מבחינת זיו והארה, והגם שבבחינה

ההשגה הזו גם היא מוגבלת לגבי דברים, משום שלגבי הקב"ה, לית מחשבה תפיסא ביה כלל. 'תפיסא ביה כלל' - כלומר - כל מחשבה שהיא, בכל דרגה שיש למחשבה, איננה יכולה לתפוס בו כלל, באשר היא מחשבה ובאשר היא איננה מסוגלת להשיג את הדבר כשלעצמו.

אלא השגתן הוא בבחינת זיו השכינה זיו והארה בעלמא, גם הנשמות בגן עדן לא נהנות וחיות מן השכינה עצמה, אלא הן חיות ונהנות מזיו השכינה. משום שבשכינה עצמה אין לאף אחד השגה, יש השגה בזיו השכינה. זאת אומרת: אנחנו משיגים הארה שנובעת מן השכינה, אבל לא בשכינה בעצמה.

ואי לזאת "ועמך לא חפצתי" לכן, כשהוא אומר "מי לי בשמים", לא רק 'מי לי בארץ', 'מי לי פה', אלא "מי לי בשמים". "ועמך לא חפצתי" - לא חפצתי בארץ. זאת אומרת: אני לא רוצה שום דבר שהוא עמך, אלא רק את המהות האלוקית בעצמה. אגב, כך ספרו על האדמו"ר הזקן שהוא היה בעצמו בן אדם אקסטטי. זה לא נראה בכתיבה שלו בכלל, בתניא בוודאי לא אבל גם לא בספרים אחרים. אמנם החלק הזה לא נראה - אבל יש עליו המון סיפורים, על ההתנהלות שלו בזמן שהיה מתפלל וכו'. סיפרו פעם שהוא עמד להתפלל בבית המדרש, הוא נשאר

שאני עושה זה לצלצל למוקד המשטרה לדווח שכאן מתרחש רצח. הצופה בתיאטרון יודע שזה לא אמיתי, יש מרחק בינו לבין האובייקט. מהצד הזה הוא אומר שבכל העניין הזה של הנאה, כדי להנות מן הדבר יש איזה מרחק. יש "אני" ו"הדבר", ואז יכולה להיות הנאה. כאשר אין יותר את המרחק הזה, של "אני" ו"הדבר", באותה שעה אין יותר הנאה. וכאשר יש התכללות והתבטלות, אז אין הנאה כלל, אלא יש ביטול.

אז הגם שהנשמה שהיא מתכללת ומתבטלת שתהיה אין ואפס ותתבטל שם במציאות לגמרי, כשהוא אומר ש'אני רוצה להתכלל במלך בעצמו', אז להתכלל פירושו: כאשר אעשה זאת, אני אפסיק להנות, אני אפסיק בכלל להיות כדבר נפרד לעצמו, כאישיות - כ"אני". זהו ויתור גמור על ה"אני" בכל מלואו, וממילא ויתור על כל ההנאה שיש ל"אני", בכל דרגה שהיא. מה שאין כן בחינת יושבין ונהנין שמהותה ועצמותה כמו שהוא שהנפש נשארת, אלא שהיא נהנית מזיו השכינה. אז העניין הזה של לאשתאבא בגופא, מה שהוא אומר "עמך לא חפצתי בארץ", הוא אומר שרצונו להתבטל במלך בעצמו. הוא אומר: "אני לא רוצה את כל הדברים הטפלים, אני רוצה אותך לבד" - פירושו להפסיק להיות אני. אגב, זה נכון בהיקף הזה, וגם נכון בכל סוג של יחס בין-אישי, מה שנקרא אינטרפרסונלי, או בכלל יחס שלי עם אחר: היחס, ההנאה וכל מה שזה הם קשורים ונמצאים כל זמן שהדברים לא מזדהים. כאשר הם מזדהים ההרגשה הזו נפסקת ונעלמת.

זו, כשהוא מגיע לבחינה הזו - לאשתאבא בגופא דמלכא, אי אפשר להיות על דרך יושבין ונהנין מזיו כי אם אדרבה בחינת ביטול במציאות וכביטול והתכללות הנר באבוקה מפני שכדי להנות ממהו, אני צריך שיהיה "אני" שיכול להנות. וזה נכון לגבי כל סוג של הנאה - אני צריך לשמור מרחק מסוים מן הדבר.

כתוב בספרים על הבעיה שכל העניין הזה, אפילו הנאה אסתטית, בנויה על זה שיש מרחק מסוים שאני רואה לבין עצמי. ברגע שהדברים האלה אינם מרוחקים אז מפסיקה להיות הנאה אסתטית. כלומר אם אני מזדהה יותר מדי עם הדברים, אני לא יודע את המרחק - ההנאה שלי מפסיקה להיות הנאה אסתטית. מישוהו פעם תיאר את זה שעשו פעם בפתח של תערוכת ציורים ציור של כלב. הציור הזה היה כל כך ריאלי שאנשים היו מגיעים ונבהלים. האיש הזה שנבהל איננו נהנה מהציור משום שהוא אינו מגיב לציור, הוא מגיב לכלב שמאיים עליו. מתי אני יכול להנות - ברגע שאני יודע שזה ציור, ואז אני אומר 'כמה זה יפה, כמה הכלב הזה נראה כמו כלב שעומד להתנפל עלי'. אבל ברגע שאני חושב שבאמת יש כאן כלב שעומד להתנפל עלי, אז אני מפסיק להנות. אותה בעיה תהיה אם אני הולך לתיאטרון ואני חושב שמתרחש לנגד עיני רצח אמיתי. אז אין לי שום הנאה אסתטית בתוך העניין הזה, להפך - אני יכול להיבהל, אני יכול לצלצל למשטרה. אם אני רואה את אותלו חונק את דסדמונה ואני חושב שהוא באמת חונק אותה, אז באותה שעה הדבר הראשון

אף על פי כן זה רצונה וחפצה להתבטל במהותו ועצמותו מלהיות נהנין רק מזיו. ואהבה זו נקראת בחינת "דכר" כמו מעלת הזכר על הנקבה. כי נשים דעתן קלות מה שאין כן הזכר שהוא בר דעת, וזהו שבחינת אהבה רבה הנ"ל נקראת דכר שהוא דעת חזק, שבוחר העיקר ולא הטפל. הגם שלא יהיה בבחינת יש ואינו חפץ הטפל אף שיהיה נשאר על מזיו, ואף על פי שגם בחינה זו נקראת מקור חיים, וכדאי כל יסורים דגיהנם בשביל לייתי לגן עדן, אפילו הכי הוא רק בחינת "עמך" כנזכר לעיל, ואינו ערוך כלל לגבי אור אין סוף ברוך הוא.

זה קורה בכל מקום: אני יכול לצפות בדבר ואני מתייחס לכל מיני דברים טריוויאליים שהיו מסביב. אני פוגש בן אדם - זה בוודאי יותר מצוי אצל נשים מאשר אצל גברים - ואני יודע בדיוק אילו נעליים הוא לבש. בדרך כלל זה לא הנושא העיקרי, אלא אם כן אני הולך לחנות נעליים... ולהיפך, אם אני צריך להיפגש ולשוחח עם מישהו, אני יכול לזכור פנים, ולפעמים גם זה אני לא זוכר - אבל אני זוכר אישיות. אז אם אני זוכר את הטריוויה: את הכובע, את הקרע בחולצה או כל שאר הדברים - זה העניין של קלות הדעת, שבמקום להתייחס ולהישאר בתוך נקודת העיקר, אני התייחסתי לכל הדברים מסביב. ולכן זהו שבחינת אהבה רבה הנ"ל נקראת דכר שהוא דעת חזק, שכוונתו שבוחר העיקר ולא הטפל "עמך לא חפצתי" - זאת אומרת: אני רוצה אותך. באמצע יש כל מיני דברים שאף על פי שהן מעלות גדולות מבחינת העניין שלהן, אבל בכל זאת זה לא העיקר. יש סיפורים כאלה; היו כמה צדיקים שסיפרו עליהם שלפני מותם הם הבטיחו שכאשר הנשמה תעלה לשמים הם לא יתנו מנוח עד שהקב"ה יביא את הגאולה;ו הבטיחו ולא קיימו. סיפרו על איש אחד כזה, שהיה

אף על פי כן זה רצונה וחפצה להתבטל במהותו ועצמותו - יותר מלהיות נהנין רק מזיו השכינה. הוא מגיע לאהבה רבה כזו, שהוא אומר: אני מוותר לא רק על העולם הזה, אני מוותר גם על העולם הבא, מפני שאהבתי מגיעה עד הרצון להתבטל ולהתכלל לגמרי ואז אין לי יותר עולם הבא, אין לי יותר קיום.

אהבה בחינת זכר

ואהבה זו נקראת בחינת דכר כמו מעלת הזכר על הנקבה. כי נשים דעתן קלות מה שאין כן הזכר שהוא בר דעת, הוא מסביר פה את העניין של 'דעתן קלות', בתוך ההקשר הזה. מדוע הוא מדבר על דעתן קלות? העניין של דעתן קלות הוא שמישהו מתייחס לדבר שהוא צדדי. הוא מתייחס לדבר הצדדי ואיננו מתייחס למהות העיקרית, שזה נקרא הסחת הדעת. כשהוא מדבר על זה, על בר-דעת ולא בר-דעת, חלק מהעניין הזה של דעת ושל תוקף הדעת זה שאינני מסיח את דעתי ממה שהוא נקודת העיקר, ואינני בא להתייחס לדברים שהם צדדיים וטפלים. מי שמתייחס לדברים הצדדיים - הוא העניין הזה של קלות הדעת.

אני אינני מסתכל עכשיו בתכשיטים, כל אחד מהם הוא בוודאי משהו נפלא ביותר, ואף על פי כן אני אינני עוסק בכל אלה, אני הולך ישר אל המטרה שלי, והיא ממילא שוללת ממני את כל התענוגות של לראות מה נשאר בכל החדרים הללו - מה שהוא אומר "הביאני המלך חדריו" (שיר השירים א, ד). הוא מתייחס אל הדברים שיש לו, שהם אמנם לא דברים גשמיים, אבל לנפש שלו יש עכשיו עולמות לא זמניים אחרים שהוא יכול להיות איתם או לשקוע בהם, בכלל בלי הגבלה של זמן. אז הוא נשאר שקוע בזה.

הוא אומר פה שהאיש הזה שיש לו דעת, הוא בוחר בעיקר ולא בטפל. **הגם שלא יהיה בבחינת יש למרות שהעיקר הזה פירושו ויתור על ה"אני" שלו באופן שלם, זאת אומרת הוא מפסיק בעצם להיות קיים. ואינו חפץ הטפל אף שיהיה נשאר על מהותו - שנשארת מהות של אני, ואז יהיו נהנין מזיו עם כל ההנאה שיכולה להיות בזה, ואף על פי שגם בחינה זו של הנאות חיי העולם הבא, היא נקראת מקור חיים, וכדאי כל יסורים דגיהנם בשביל ליתי לגן עדן (=להגיע לגן עדן), וזה דבר שאין אנחנו יכולים לתאר. אף על פי כן אפילו הכי, אפילו כך, הוא רק בחינת "עמך" כנזכר לעיל, ואינו ערוך כלל לגבי אור אין סוף ברוך הוא. הוא למעשה נכנס לפריפריה, לאור, ואיננו נכנס אל המאור בעצמו. זה בערך כמו שמישהו אומר שהוא רוצה להגיע אל השמש - כשאני יוצא החוצה ורואה שהשמש זורחת אני אומר 'יש לי שמש'. אני יכול לעלות קצת יותר ואז יש לי יותר שמש, אני אעלה קצת**

איש גדול, שענו לו: "אתה יודע, לפני זה אולי תתפלל לפנינו איזו תפילה". הוא התפלל תפילה, והנשמה ודאי יכולה להתפלל בכל מיני היופי שיש לעניין הזה, והוא נתקע בתוך התפילה שלו. לאיש אחר, שגם היה אדם גדול שהבטיח אותה הבטחה, אמרו שיגיד איזו דרשה, מפני שהוא נמצא בשמי השמים אז כל פעם יש לו שכל חדש ורעיונות חדשים, והוא עדיין דורש כבר מאה חמישים שנה ויותר. הוא דורש את הדרשה, הוא עוד לא גמר לדרוש. אז מי שאמר את זה אומר: הוא רצה להביא את הגאולה, ונתנו לו קופסא לשחק בה, כמו שעושים לפעמים לילד קטן - כשהוא רוצה משהו ואני לא רוצה לתת לו, אז אני נותן לו איזה צעצוע, והוא משחק בצעצוע ושוכח את מה שבעצם הוא ביקש, משהו אחר. מכרתי לו בעצם קופסה - צעצוע קטן, והוא משחק בה ונהנה ממנה. הוא אומר פה שאף על פי שבעולם הבא וכל אשר בו יש מעלות אחר מעלות והיכלות אחר היכלות ודרגות אחר דרגות - כל אלה הם סך הכל דברים צדדיים.

עוד קודם לתניא, מישהו פעם תיאר דבר דומה: מישהו נכנס ורוצה לבקש בקשה מן המלך. הוא נכנס לארמון של המלך, מה חסר שם? הוא מלא כל מיני דברים יפים, והאיש הזה נמצא בכל חדר להסתכל בתמונות, בתכשיטים, בצעצועים, והוא אף פעם לא מגיע אל המלך מפני שהוא נשאר שקוע בתוך כל הקישוטים שיש מסביב. כדי שלא להיות ככה, כדי לשמור את הכיוון - זה עניין של ויתור מודע, לומר: אני אינני מסתכל עכשיו בתמונות,

כי ביו"ד נברא העולם הבא, שכל בחינת העולם הבא אינו אלא בחינת נקודה. ולכן לא יחפון לעשות הטפל עיקר בשביל הלגרמיה שלו. וזהו הנקרא במשנה "שלא על מנת לקבל פרס", שבחינת נהנין מזיו נקראת פרס שאינו רק פרוסה מלשון הלא פרוס לרעב לחמך, ולכן אינו חפץ בפרוסה זו וזיו זה, כי אם לאשתאבא בגופא דמלכא בבחינת ביטול בעצמיות אור אין סוף ברוך הוא, אשר שם פרוסה הנ"ל כלא ממש חשיבי כטפה באוקיינוס.

מה שאין כן בחינת יולדת נקבה זהו בחינת אהבה זוטא, שהאהבה היא על מנת לקבל פרס בגן עדן, דהיינו שחפץ קרבת אלוקים ולדבקה בו, דהיינו שתשאר עצמות ומהות הנפש כמו שהיא דבוקה בו יתברך בגן עדן. וזהו בחינת "נפשי אויתיך" כאדם המתאווה לחיי נפשו,

נעשה יותר מזוכך, יותר דק, אבל בסופו של דבר הוא נשאר "אני". וזהו הנקרא במשנה שלא על מנת לקבל פרס "עבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס" (אבות א, ג). יש בפרקי אבות שני נוסחים, הנוסח האחד הוא כך: 'היו כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס', ויש אפילו נוסח 'המשמשים את הרב על מנת שלא לקבל פרס'. זה הבדל משמעות בין נוסח אחד לשני, אבל בכל אופן שיהיה הוא מדבר פה על מה זה "על מנת לקבל פרס" - שבחינת נהנין מזיו נקראת פרס, ולמה? שאינו רק פרוסה מדבר שלם. מלשון הלא פרוס לרעב לחמך (ישעיהו נח, ז), ולכן אינו חפץ בפרוסה זו וזיו זה כי אם לאשתאבא בגופא דמלכא בבחינת ביטול בעצמיות אור אין סוף ברוך הוא, אשר שם פרוסה הנ"ל כלא ממש חשיבי כטפה באוקיינוס. לקבל את חיי העולם הבא זה גם כן לקבל פרס - פורסים לו ונותנים לו משהו, אבל הוא אומר שהוא איננו רוצה פרס - הוא רוצה את המהות בעצמה. הרצון הזה במהות בעצמה איננו הערכה של עונג מול עונג, של השגה מול השגה, משום שלהידבק

יותר ותהיה לי עוד יותר שמש. כשאגיע אל תוך השמש אני אפסיק להיות קיים, אני אתכלה בתוך השמש. עכשיו השאלה היא: אם אני רציתי להיות בשמש, זה בסופו של דבר גם הכיליון, זה כולל את הכיליון. אם אני רוצה לשבת וליהנות מן השמש, את זה אני לא יכול לעשות בתוך השמש, את זה אני יכול לעשות כשאני שומר מרחק גדול, בטוח, מן השמש. שם אני יכול ליהנות מן השמש.

כי ביו"ד נברא העולם הבא, שכל בחינת העולם הבא אינו אלא בחינת נקודה אות יו"ד, אות קטנה. ולכן לא יחפון לעשות הטפל עיקר בשביל הלגרמיה (=לעצמו) שלו. הוא לא יחפון לעשות את הטפל עיקר בשביל ההנאה שלו. השאלה היא מה אני רוצה? אני רוצה את העיקר או אני רוצה את כל הקישוטים מסביב? כשאני רוצה להנות מכל הקישוטים מסביב, זה מפני שאני רוצה להישאר, אני רוצה להנות, אני רוצה כל מיני דברים. יש כל מיני דברים של נקודת ה"אני": יש מנקודת ה"אני" שמזדהה עם הגוף, ויש בנקודת ה"אני" מעלות יותר גבוהות, טובות ומופלאות; אך עדיין יש פה "אני". ה"אני"

מוחלט על המהות. אין יותר חוויה, אין יותר בחינת "נפשי אויתיק" - שהוא מגיע אל הקב"ה כאדם המתאווה לחיי נפשו. והרציה הזו, האהבה הזו, היא מדרגה שלמה יותר, שהיא עידון והעלאה של מה שיש לו לאדם בתוך העבודה האחרת שלו. זה מה שהרמב"ם מדבר על דרכי החינוך: הוא אומר שבבחינה מסוימת החינוך של ילד קטן בנוי בעצם על סדרה של פיתויים. אני מפתה אותו לשבת וללמוד. הפיתויים הללו נעשים גדולים יותר ככל שהילד גדל. כשהילד קטן אני יכול לפתות אותו בממתק, כשהוא גדל אני מפתה אותו בבגד, כשהוא גדל יותר אני מפתה אותו בכסף, כשהוא גדל יותר אני מפתה אותו בכבוד - עד שהוא יכול להגיע לאהוב את הדבר בעצמו. זו בעצם סדרה של פיתויים שרק הולכים ונעשים מעודנים יותר, או, לפי השגתי, גדולים יותר. אז הוא אומר שבאופן דומה זה גם בבחינת תשוקת הנפש, יש תשוקות נפש שבנויות על מדרגות קטנות - מדרגות של תינוקות, זאת אומרת: יש אנשים שתשוקת הנפש שלהם היא בעצם ילדותית. גם רוב האנשים המבוגרים - כשאוספים את תשוקות הנפש שלהם - אפשר להגיד שהם הגיעו למדרגה של סוס מבוגר, מפני שבערך מה שהם רוצים זה אותו סוג של רצונות שיש לסוס בוגר, זה כולל בערך את אותם הדברים. יש אנשים שמגיעים לדברים יותר מעודנים. ישנו איש אחד שתשוקת הנפש שלו קשורה עדיין באובייקטים חומריים (אוכל, שתיה, מין), וישנו אדם שמגיע לדרגות דקות יותר,

במהות בעצמה זה קשור לעצם העניין של "כי לא יראני האדם וחי" (שמות לג, כ) - לא שהאדם צריך למות בשביל זה; גם אחרי מותו - "לא יראני האדם וחי", הוא לא יכול להישאר חי בתור הוויה קיימת, אם הוא רוצה לעמוד ולהסתכל. בצד הזה, יש את העניין של השקיעה בתוך הדבר בעצמו שהיא בבחינה של טביעה, איבוד גמור של כל העצמיות. כל עצמיות נמחקת, ומה שנשאר הוא מה שנקרא המהות האלוקית. אבל מה שהוא מתקרב אליו אינו עוד פרוסה, אלא המהות בעצמה, עד כמה שהנשמה שלו מסוגלת להגיע.

אהבה זוטא: בחינת נקבה

מה שאין כן בחינת יולדת נקבה זהו בחינת אהבה זוטא לעומת אהבה רבה יש אהבה זוטא, שהאהבה היא על מנת לקבל פרס בגן עדן. לקבל פרס בגן עדן אינו אומר שהוא אוכל שם אווזים, אלא דהיינו שחפץ קרבת אלוקים ולדבקה בו, אבל הוא חפץ קרבת אלוקים, והוא חפץ לדבוק באלוקים, כל זה הוא חפץ באמת, דהיינו שתשאר עצמות ומהות הנפש כמו שהיא דבוקה בו יתברך בגן עדן. אהבה זו היא אהבה, והיא אהבה אמיתית, והיא דביקות - הוא רוצה להידבק בקב"ה, ועדיין להישאר אני. כשהוא מדבר על "חבוקה ודבוקה בך" (מתוך פיוטי הושענות) הוא אומר: אני מוכן לחבק את הקב"ה, ולהיות כמה שאפשר צמוד, אבל אני לא מוכן לוותר על המהות של עצמי, משום שברור שהוויתור על עצמי הוא ויתור על כל החוויה, אין יותר חוויה כאשר יש ויתור

ולכן בוחר יותר בבחינת הפרס, שהוא רק זיו והארה, ביו"ד נברא, כדי לישאר על מהותו ועצמותו של הנפש ואינו חפץ לאשתאבא וליבטל כהתכללות נר באבוקה בעצמיות אור אין סוף ברוך הוא. ונקראת בחינת אהבה זוטא זו, בשם "נקבה" - שדעתה קלה שעושה את הטפל עיקר, דהיינו על מנת לקבל פרס בשביל הלגרמיה שלו.

וזהו "נפשי אויתך בלילה", שבחינת אהבה זו נקראת עדיין לילה היא אהבה של חושך. וזהו הפירוש שכשהאשה מזרעת תחלה יולדת זכר. מה שאין כן איש מזריע תחלה יולדת נקבה. כי הנה נודע שהאהבה ויראה שהאדם מעורר בנפשו הם רק אתערותא דלתתא לאהבה ויראה הבאים מלמעלה בבחינת אתערותא דלעילא. ולכן אם האתערותא דלתתא קדמה תחלה, שמייגע את עצמו להוליד אהבה ויראה מרוח בינתו והשגתו, אזי נמשך האתערותא דלעילא מבחינה ומדרגה גבוהה, מפנימית האור והחיות שמאיר אור אין סוף ברוך הוא בכנסת ישראל. ועל ידי זה יולדת זכר שיערה עליו רוח ממרום להיות האהבה בבחינת אהבה רבה למעלה מהשגת נפשו שיחפון ליכלל ולאשתאבא בגופא דמלכא.

ואינו חפץ ולכן אם הוא רוצה את זה, הוא צריך להישאר כדי שה"אני" יכול להנות. גם אם ה"אני" נהנה מדברים גבוהים שבגבוהים שבגבוהים, הוא עדיין בגדר של "אני". היו מספרים על אחד מהצדיקים הגדולים, שהיה חי גם בעוני וגם בסיגופים, והוא היה איש שמן. והיו אומרים עליו שהוא היה משמין רק מההנאה שיש לו מלהגיד "אמן יהא שמיה רבא" - ומזה הוא משמין, הוא משמין מנחת. וגם כשמישהו משמין מהנחת הזו - הוא עדיין "אני". זה בוודאי מדרגה יותר ויותר ויותר גבוהה, אבל זה עדיין "אני". ולכן הוא בוחר בזה, ואינו חפץ לאשתאבא וליבטל כהתכללות נר באבוקה בעצמיות אור אין סוף ברוך הוא, ונקראת אהבה זו אהבה זוטא זו, בשם נקבה - שדעתה קלה שעושה את הטפל עיקר, דהיינו על מנת לקבל פרס בשביל הלגרמיה (=לעצמו) שלו. הוא אומר: אני רוצה את זה בשבילי.

כגון: הנאה מיופי או מקריאת ספר. מעבר לזה ישנה הדרגה, שהיא בוודאי יותר גבוהה, שאדם נהנה מהקב"ה. אלא שאף על פי שהדרגה הזו היא דרגת העילוי של הדמות האנושית; דרגה שעוברת מההוויה של התינוק דרך הוויה של הבוגר להוויה של האדם - הדמות השלימה; עדיין קשורה היא בזה שאני רוצה דברים, ואני נהנה מדברים. זה מה שמוסבר כאן שההנאה, העידון, הלימוד והעליה הכי גדולים, הם כאשר אדם יודע ש'נפשי אויתך', כמו שנאמר ביחס לחכמה "יקרה היא מפנינים וכל חפצך לא ישוו בה" (משלי ג, טו). יש מצב שבו האובייקט של האהבה שלי נעשה יותר ויותר מופשט, יותר ויותר עליון, עד שהוא מגיע אל המדרגה העליונה שהיא אהבה אל הטובה בעצמה, אל החכמה בעצמה, אל הקב"ה. ולכן הוא בוחר יותר בבחינת הפרס, שהוא רק זיו והארה ביו"ד נברא העולם הבא, כדי לישאר על מהותו ועצמותו של הנפש

שמייגע את עצמו להוליד אהבה ויראה מרוח בינתו והשגתו, והוא מגיע לאהבה ויראה מצד עצמו, מצד ההשגה שלו, אזי נמשך האתערותא דלעילא מבחינה ומדרגה גבוהה, מפנימית האור והחיות שמאיר אור אין סוף ברוך הוא בכנסת ישראל. ועל ידי זה יולדת זכר שיערה עליו רוח ממרום להיות האהבה בבחינת אהבה רבה למעלה מהשגת נפשו שיחפוף ליכלל ולאשתאבא בגופא דמלכא. הוא מסביר פה גם משהו, שהוא רוצה להסביר בתוך העניין: הוא אומר שיולדת זכר זאת אומרת שאדם מקבל אתערותא דלעילא אחרי שהוא בעצמו כבר הגיע לדרגה של אהבה וכשהוא אומר "נפשי איזיתך" מצד עצמו. השאלה כאן היא: האם בן אדם מגיע לאהבה מכח זה שנגעה בו יד ה' וממנה הוא מתעורר באהבה, והאהבה הזו שהוא מקבל תהיה במדריגה של תשוקה גדולה אל המקור, אל הנאהב הזה, או שהאהבה באה כשהוא מגיע מצד עצמו אל הגעגועים ואל התשוקה ואז כתגובה - הוא יכול לקבל אהבה רבה שיש עמה כיליון כמתנה של מעלה?

להבנת העניין מוסבר פה מדוע זו אהבה של מעלה. כשדבר נובע מתוך עצמי, אז הוא קשור בתוך עצמי, והוא תמיד ישאר בתוך המעגל של האני שלי. אני לא יכול מתוך עצמי להגיע למדריגה שתדרוש את ביטול העצמי, וליצור את התשוקה להתבטל ולכלות לגמרי. יש לנו עניין שאנשים מנסים לכלות את עצמם מן העולם. זה קורה מפעם לפעם. והם מנסים לכלות את עצמם מן העולם מפני שהם סובלים מכל מיני ייסורים, ייסורי הגוף

העניין הזה שבן אדם לומד לגרמיה, לעצמו, לצורך נשמתו, הוא בצד אחד מעלה גדולה, אבל הוא משווה אותה למעלה שעליה הוא אומר שהיא מעלה יותר גבוהה, שהיא הביטול הגמור של מהות עצמו, שהוא מאבד את כל מה שיש לו: את כל ההשגות, את כל ההנאות, ואת מה שבן אדם יכול בכלל לקבל, לא רק בחיי הגוף שלו, אלא גם בחיי הנפש שלו. זה בעצם סוג של דבר שעליו הוא מדבר במקום אחר: אהבה כרשפי אש - שלפעמים יש אהבה כזו שמכלה את בעליה, ככל שהיא נעשית יותר גדולה היא יוצרת יותר כליון, והשיא שלה, כשהיא מגיעה לגמר הוויתה, הוא כשאין יותר שום דבר שיבער יותר - הכל מתכלה. וזהו "נפשי איזיתך בלילה", שבחינת אהבה זו נקראת עדיין לילה היא אהבה של חושך. וזהו הפירוש שכשהאשה מזרעת תחלה יולדת זכר.

אתערותא דלתתא ממשיכה מפנימיות האור

מה שאין כן איש מזריע תחלה יולדת נקבה. עכשיו הוא עובר שלב במהלך שהוא בונה כי הנה נודע שהאהבה ויראה שהאדם מעורר בנפשו הם רק אתערותא דלתתא לאהבה ויראה הבאים מלמעלה בבחינת אתערותא דלעילא. זאת אומרת שיש תגובה: לפעמים יש באתערותא דלעילא אתערותא דלתתא - ההתעוררות של מעלה יוצרת את ההתעוררות של מטה, ולפעמים ההתעוררות של מטה גוררת את ההתעוררות של מעלה. ולכן אם האתערותא דלתתא קדמה תחלה,

אך לפעמים הגם שאין אתערותא דלתתא מלמטה, עם כל זה נמשך אתערותא דלעילא תחלה לעורר אתערותא דלתתא, וזהו הנקרא איש מזריע תחלה. ואתערותא דלעילא זו כיון שנמשכה בלי אתערותא דלתתא אינה רק מבחינת חיצוניות האור והחיות שמאיר אין סוף ברוך הוא, ולכן אף על פי שהיא מעוררת גם כן התהוות אתערותא דלתתא ונעשה בחינת הולדה, מאחר שיש אתערותא דלעילא ואתערותא דלתתא. אך ההולדה היא רק בחינת נקבה שהוא האהבה זוטא הנ"ל לרוות צמאונה לבד, ולא להשתפך נפשה בביטול ההשגה כנר בפני האבוקה.

נקודת חדלון. שאין יותר משמעות לדבר שהוא מגיע לנקודת האין סוף. יש דרך לקראת זה - אבל כשאני מגיע לנקודה הזו, שמה כל הדברים נעשים כמעט חסרי כל משמעות, חסרי כל מובן.

מה העניין הזה של אהבה רבה? אהבה שמגיעה עד לנקודת האין סוף. מפני שברגע שאני משתוקק, לא לשום גילוי חיצוני, אלא להידבק ולהיצמד בקב"ה עד כדי כך שאני לא אשאר יותר קיים - אני נעשה אחד איתו, ולכן אני מפסיק להיות אני. זוהי מדריגה שהוא אומר שהיא טובה, והיא יכולה להיות רק כאשר יש יד של מעלה שיוצרת את הדבר הזה.

אתערותא דלעילא ממשיכה מחיצוניות האור

מה שאין כן העניין של אתערותא דלתתא שבאה על ידי אתערותא דלעילא, אז יש דבר אחר - אך לפעמים הגם שאין אתערותא דלתתא מלמטה, לפעמים קורה שאין מלמטה התעוררות, עם כל זה נמשך אתערותא דלעילא תחלה לעורר אתערותא דלתתא, הוא עבד קשה ותיקן את מהותו, והעלה את עצמו עד שהוא הגיע למדרגה כזו שהוא עכשיו אומר

ובעיקר ייסורי הנפש, שגוררים אותם לכך שהם רוצים לחסל את כל הבעיות. אבל כאשר בן אדם רוצה דברים, הוא יגיד שבעצם הוא רוצה כל כך הרבה עד שהוא רוצה לא לרצות שום דבר בכלל. שזה העניין שהוא קורא לו אהבה רבה - האהבה העליונה, שהיא אהבה כזו שבעצם שוללת את המציאות של עצמה, מפני שאהבה רבה, המציאות שלה שאין יותר אהבה. אני לא יכול לאהוב גם את האהבה. אהבה רבה משמעותה שאני לא אוהב יותר, מפני שאני לא קיים יותר. אני אינני קיים. והוא אומר שדבר כזה איננו יכול לנבוע מתוך הנפש כשלעצמה. אף על פי שהנפש מסוגלת להבין את הקונספציה הזו, היא לא מסוגלת להגיע לחוויה הזו מכח עצמה. לכן, היא מקבלת את הדבר הזה כהארה של מעלה. אבל כדי לקבל הארה בדרגה הזו האדם צריך להיות מצד עצמו במדרגה של, לפחות, אהבה זוטא. וכשהוא בעצמו במדריגה של אהבה זוטא אז יש תוספת, תוספת שהיא מעלה את הדרגה הזו לדרגה יותר גבוהה. והדרגה הגבוהה הזו מגיעה עד למיצוי - סוג מסוים של כליון, של סוף. וזו שאלה שמגיעה בכל מיני דברים, במובן מסוים כמעט בכל דבר שאני תופס אותו, שאני מגיע לדברים בנקודת האין סוף, זו

אבל זו לפעמים חוויה שאדם יכול להסביר אותה, או שלפעמים הוא איננו יכול להסביר אותה - בן אדם יכול ללכת ברחוב ולפתע להרגיש שמשהו קרה לו. עכשיו, אם הוא באמת מתעורר כנגד זה ההתעוררות הזו שלמטה יוצרת עכשיו דבר חדש, והוא מגיע לאהבת ה'. אבל אהבת ה' שהוא מגיע אליה היא אהבת ה' בבחינה האנושית. כלומר, בבחינה הזו שהוא עכשיו צמא לה' והוא רוצה לרוות את צמאון נפשו, והוא רוצה להתקרב ולעלות. זה מה שהוא קורא לזה ש'ולדת נקבה': אם הוא עשה את ההתעוררות בעצמו, אז האור שמאיר עליו הוא אור בדרגה פנימית יותר. והאור הזה מושך את האהבה האישית שלו, מוציא אותה, והוא נעשה כולו מה שהוא קורא 'קודש לה'".

ואז הוא נשרף וכלה לחלוטין. העניין הזה של תשוקה אחת מול תשוקה שנייה מגיע לחילוק בין המצב שבן אדם אומר "אני אוהב", עד למדרגה שאין בה "אני". ה"אני" הזה הולך עכשיו לכליון. הוא הולך לכליון, מפני שהוא רוצה להגיע לא לדביקות בגדר של מגע, אלא לדביקות בגדר של הזדהות. והדביקות בגדר של הזדהות פירושה דביקות שעניינה כליון. וזה מה שהוא מדבר על האהבה העליונה. במקום אחר הוא מדבר על זה, שהגיע הצדיק לעולם העליון, ואז שואלים אותו: מה אתה רוצה? אתה רוצה לשבת בגן עדן, או לא? אז יש צדיקים שאומרים: אני אשב בגן עדן. עבדתי במשך כל שנות חיי בעולם הזה, אני עבדתי על החידה אבל לא על הפתרון - עכשיו אני רוצה לראות מה הפתרון. אני עסקתי בתורה, אבל לא

"נפשי איזיתך בלילה". ואז הקב"ה נותן לו הארה. יש פעמים שבן אדם לא מגיע להארה, אלא ההארה באה אליו, הוא מקבל שפע מלמעלה שמעורר אותו, ומכאן זה הוא מגיב גם כן בהתעוררות של אהבה. וזהו הנקרא איש מזריע תחלה. זה שהתחלה באה מבחינת האיש של מעלה. ואתערותא דלעילא זו כיון שנמשכה בלי אתערותא דלתתא אינה רק מבחינת חיצוניות האור והחיות שמאיר אור אין סוף ברוך הוא, ולכן אף על פי שהארה זו של מעלה שהיא מעוררת גם כן התהוות אתערותא דלתתא ונעשה בחינת הולדה, מאחר שיש אתערותא דלעילא ואתערותא דלתתא - מפני שהצירוף הזה של התעוררות של מעלה ושל מטה הוא מוליד דבר חדש.

אבל, אך ההולדה היא רק בחינת נקבה שהוא האהבה זוטא הנ"ל לרוות צמאונה לבד, ולא להשתפך נפשה בביטול ההשגה כנר בפני האבוקה. לפעמים יכולה להיות אתערותא דלתתא שהיא לא מגיעה מאתערותא דלעילא - ואז לא נולד דבר חדש. כשיש אתערותא דלתתא ואתערותא דלעילא יש הולדה, יש צירוף של זכר ונוקבא שהם יוצרים את ההולדה. זה יכול להיות גם באופן אחר: שאתערותא דלעילא מקדימה, ואז אם הבן אדם מגיב היא יוצרת גם כן אתערותא דלתתא, אבל אז משום שההתעוררות הראשונה איננה יכולה להיות בדרך הפנימית הזו, שהרי האדם איננו מוכן בכלל להשגה פנימית, הוא אפילו לא מוכן להשגה חיצונית, אז נולדת נקבה. זה קורה לאנשים בלי מעשי ניסים

זה סוף אמיתי אלא שהוא לא סוף בבחינה של כרת, אלא הוא סוף בבחינה שהבריאה חוזרת אל הבורא - לא בבחינה זו שהיא נמצאת סמוך יותר, אלא בבחינה זו שהיא מזדהה ונעשית אחד עם האור הגדול. וכשהיא נעשית אחד עם האור הגדול, שמה אין כבר שום הבדל, היא נכנסת אל תוך השמש בעצמה והיא נעשית חלק מן המאור. אבל זוהי דרגה שפירושה ויתור גמור ושלם על הכל - הכל באשר לכל בלי שום שריד. זוהי המדרגה אשר אליה יכול להגיע אדם רק כאשר עבודתו הייתה כזו שהוא הגיע לגיע כבר לאהבה הזו של תשוקת הנפש, זה היה דבר שהוא השיג בכוח עצמו. והוא עכשיו מקבל את המתנה של האהבה העליונה שהיא אהבה שאין לה סוף - שהיא כולה סוף.

אבל, אם הוא לא מגיע לזה בעצמו, אלא שהיה צריך להעיר אותו מלמעלה, אז גם כן יכול להתעורר בנפשו משהו. כמו בתיאור בשיר השירים: "קול דודי דופק" (שיר השירים ה, ב) - יש מישהו שקול דודי דופק והוא קופץ ויוצא. אגב, יש מישהו שאומר: חכה עד לפעם הבאה, עד מחר, בינתיים אני מתעצל. ואז יכול להיות שזה יישאר עוד פעם, יכול להיות שלעולם לא. וזה קורה לאנשים - שיש להם מין קריאה כזו, אבל הם לא נענים לה. אבל, למי שנענה לקריאה נוצרת פגישה, ועל ידי זה נוצרת הולדה. אבל זה תלוי - יש הבדל בין זה שהקול והקריאה באים אלי ואז אני מגיב, והתגובה שלי היא בבחינה של אהבה זוטא - או שאני הולך אליו, ואז התגובה היא בגדר של אהבה רבה, שהיא מדרגה אחרת, שהוא קרא לה 'מי לי

השגתי את המהות הפנימית. עשיתי מצווה, אבל לא השגתי את האור הפנימי שלה, עכשיו אני רוצה לראות את כל הדברים הללו. וזה מה שהוא אומר, שבן אדם מקבל שכר על פי מעשיו. הוא עכשיו זוכה לעבור את חייו לא בחיים חיצוניים גופניים, אלא הוא עובר ורואה אותם באור הפנימי שלהם. וזה יכול ללכת דרגה אחר דרגה משום שהדברים הללו אינם נעצרים בשלב אחד. אלו הן הדרגות של גן עדן: בכל דרגה ודרגה, בכל פעם הוא רואה את אותם הדברים עצמם בהארה פנימית יותר, ואין קץ למדרגות שבהן בן אדם יכול לעמוד. על כך נאמר שיש מדרגות גן עדן לאחר גן עדן, ושצדיקים אין להם מנוחה גם בעולם הבא. משום שהוא הולך ומתעלה בכל פעם בהבנה שלגביה כל מה שהיה קודם לא היה אלא בגדר של משל. זה בערך אותו עניין, אנחנו פה בעולם הזה חיים עם המשל ובעולם העליון אנחנו משיגים את הנמשל. יש חידות שהן יותר מסובכות, שיש בהן משל ונמשל, וגם הנמשל איננו אלא משל לדבר אחר, וכך אני יכול לעלות לאין קץ. אבל יש מישהו שאומר: אני לא רוצה להתעסק בכל הדברים הללו. חייתי את חיי, בטובה או שלא, אני עכשיו רוצה להגיע לקב"ה בעצמו. אז הוא אומר: אין לי שום עניין, אתם יכולים להראות לי את הדברים היפים ביותר, אבל אני לא התכוונתי לדברים הללו. אני רוצה להגיע אל הקב"ה עצמו. הכניסה הזו, פירושה גם קץ. מי שנכנס אל מה שנקרא השער הפנימי הזה, זו כניסה שאחריה אין יותר יציאה. זוהי כניסה שאומרת: שם אתה נכנס וזה הסוף.

אלא בנכונות השלמה של עד כמה האהבה הזו מבטלת לגמרי את העניין של רציית הנפש או האנוכיות של הנפש. שתי הבחינות הללו מגיעות למיצוי שלהן כאשר אדם מגיע לנקודה של קבלת שכרו. כאשר הוא בדרגה של אהבה זוטא הוא מגיע בסוף לגן-עדן התחתון או גן-עדן העליון, והוא יושב ונהנה מזיו השכינה. הוא מגיע להשגות גדולות שיש בהן עונג נפשי גדול מאוד מכך שהוא נהנה מאור השכינה. זו מדרגה שמתוארת כמדרגת הצדיקים בגן עדן. אבל יש מי שהוא מעבר לדרגה הזו - הוא איננו רוצה להידבק בזיו השכינה אלא הוא רוצה להידבק בקדוש ברוך הוא בעצמו. הדבקות בקדוש ברוך הוא בעצמו פירושה ויתור גמור על כל האישיות של עצמו, משום שלהידבק בקדוש ברוך הוא פירושו לוותר מכל וכל על ה"אני" שלו, וממילא לא שייך פה לא תענוגי עולם הבא ולא שום דבר, מפני שהוא בטל בביטול גמור. זו מדרגת אהבה רבה.

אם להעמיד את זה באופן אחר, הייתי אומר שבכל אהבה יש אוהב ונאהב, ואמיתות האהבה תלויה הרבה מאוד ביחס שיש ביניהם. מפני שלפעמים אהבה אינה אלא גדר אחר של סיפוק עצמי, הנאהב הוא רק מכשיר בשביל איזשהו סיפוק שלי. בהבחנה הזו, אין הבדל בזהות הנאהב - אהבת תפוחי אדמה ואהבת אישה יכולים להיות אותו עניין ואופן, בשינויים קלים מאוד. התמצית של שניהם היא ש"אני צריך משהו לעצמי - ואני זקוק לאובייקט שישמש לי לצורך הזה".

בשמים'. זה כאילו שהאיש אומר: מה יש לי לעשות בשמים? לא עם המלאכים ולא עם השרפים, לא עם כיסא הכבוד ולא עם חיי עולם הבא - רציתי רק אותך. אבל לרצות רק אותו אין פירושו רק לוותר על פרטים מסוימים, אלא הויתור הזה הוא ויתור גמור שלם. לרצות אותו פירושו לא לרצות שום דבר אחר, כולל את המציאות של עצמי. וזוהי מדריגה שאפשר להגיע אליה רק מי שכבר מעצמו הגיע למדרגה כזו שאחרים מגיעים אליה בתור תוצאה של החסד שהם קיבלו וכעת הוא יכול לקוות שתבוא אליו הארה שתהיה למעלה מזה. בסך הכל הוא אומר שאותם הצדיקים שיושבים בגן עדן אולי הם הצדיקים הקטנים.

בשיעור הקודם דיברנו מסביב לנקודה של - "איש מזריע תחילה - יולדת נקבה, אשה מזריעה תחילה - יולדת זכר". הוא דיבר על איך הדבר פועל כאשר אנחנו מדברים על עבודת ה': כאשר יש התחברות של "אתערותא דלעילא" ו"אתערותא דלתתא", שזה האיש והאישה, יש הולדה, נולד משהו. השאלה מה נולד תלויה במה הייתה הפעולה הראשונה: אם הייתה התעוררות של מטה תחילה ואחריה באה התעוררות של מעלה - במקרה זה יולדת זכר, האדם מגיע ל"אהבה רבה". אם יש אתערותא דלעילא תחילה ואחר כך אתערותא דלתתא כתגובה - במקרה כזה יולדת נקבה, יולדת משהו שהוא מבחינת "אהבה זוטא". ההבדל בין אהבה רבה לאהבה זוטא אינו הבדל בתוקף הרגש או באמיתות הרגש -

והנה כשכנסת ישראל היא בבחינה זו ד"איש מזריע תחילה" - נקראת עקרה. ואף על גב שיולדת נקבה - שהיא בחינת אהבה זוטא - נקראת עקרה כאילו אינה יולדת כלל, לפי שגם הולדה זו לא נמשך בה מצד עצמה, על ידי אתערותא דלתתא שלה - רק שנמשך על ידי קדימת האתערותא דלעילא דאיש מזריע תחילה. אם כן אין נקרא הולדה על שמה, ולכן נקראת עקרה.

כלומר, העניין הוא לא במציאותה של ההארה אלא בהתפסותה של ההארה, כאשר להארה אין מקום להיתפס - ממילא היא לא מאירה.

אני יכול לשבת ליד שולחן ולהסביר לו איזה עניין הדק היטב, בצורה הטובה ביותר שאפשר להסביר - ובכל זאת השולחן לא יבין. זה לא יהיה כישלון של המורה; המורה הוא מורה נהדר ונפלא, - אבל לשולחן הוא לא יכול להסביר מעבר לגבול מסוים. בזמנו אני לימדתי מתמטיקה. אני חושב שלימדתי מתמטיקה גם למספר גדול של אנשים שלא היה להם שום כישרון טבעי לזה, ועשיתי לפחות ניסיון. אבל אני לא אשב ואנסה ללמד חתול אלגברה. מדוע? ההנחה היא שגם אם אני יכול להסביר לו את זה בצורה הכי טובה - הוא לא כלי בשביל האלגברה, ולכן ההסברה שלי לא תהיה משמעותית בכלל. באותה הבחינה גם כשאני מדבר על השפעה של מעלה - אתערותא דלעילא צריכה איזשהו כלי, היא יכולה להיות בהתאם למהותו של הכלי. אם הכלי הוא כלי קטן, כלי בלתי מוכן - הוא יכול לקבל דבר מסוים עד למדרגה מסוימת, ומעבר לדרגה הזו הוא לא יכול לקבל.

אתערותא דלעילא באה לאדם שאין לו עדיין כלי אמיתי, אלא היא באה ומעוררת אותו, והוא מתעורר. המהות הזו יוצרת

ככל שאהבה שלמה יותר או אמיתית יותר במובן הזה, היא גורמת שהנאהב נעשה יותר חשוב והאוהב נעשה פחות חשוב. בדרגה העליונה ביותר שלה האוהב מאבד לגמרי את כל המהות שלו: הנאהב הוא הדבר היחידי שיש לו ועניינו מציאותו, ואפילו אהבתו של האוהב - אינם עוד בגדר של הדיון.

יש מדרגה גבוהה ששייכת לעידון הנפש למעלה מעלה, והיא כאשר האובייקט של האהבה הוא עולה מעבר לכל הדברים - והאובייקט של האהבה הוא הקדוש ברוך הוא. אבל לפעמים אני רוצה באמת לאהוב אותו ולא שכדי לאהוב אני צריך להיות אני - וזה מה שנקרא "אהבה זוטא", (רק כהשוואה לאהבה 'רבה' היא נקראת אהבה 'זוטא') אהבה רבה היא - "מי לי בשמיים ועמך לא חפצתי בארץ", אין לי עסקים לא בשמיים ולא בארץ - יש לי רק אותך לבד. כשיש לי רק אותך לבד אז גם אני בעצמי אינני נחשב עוד, וזוהי בחינה של אהבה הכוללת בתוכה גם את הביטול של האוהב.

הוא הסביר קצת מדוע הדברים האלה קורים: כאשר בן אדם מקבל התעוררות האהבה מלמעלה - הוא צריך להגיב. הוא לא יכול לקבל התעוררות מדרגה גבוהה מאוד, משום שהוא לא יהיה כלי. הארה של מעלה זקוקה גם כן לאיזשהו כלי, וכשאינן לה כלי - היא איננה נתפסת.

למה? לפי שגם הולדה זו לא נמשך בה מצד עצמה, על ידי אתערותא דלתתא שלה - רק שנמשך על ידי קדימת האתערותא דלעילא דאיש מזריע תחילה. אם כן אין נקרא הולדה על שמה, ולכן נקראת עקרה.

העקרה היא זו שבעצם הוולדות אינם שלה, הוולדות האלה הם מתנה של מעלה. המתנה שהיא קיבלה היא מתנה של מעלה, והיא בעצמה כביכול לא מסוגלת להוליד דבר בכוח עצמה. מהצד הזה היא נקראת "עקרה" - מפני שההולדה שלה איננה הולדה אמיתית אלא היא הולדה מכוח ההתעוררות.

הוא לא אומר שבאתערותא דלעילא לא באה אתערותא דלתתא - זה יכול לקרות. יכול לקרות גם שיש אתערותא דלעילא ואני עסוק אז בדברים יותר חשובים - אני צריך להבריג איזה בורג, יש לי איזה דבר דחוף לסדר בדואר - אז אין לי זמן לאתערותא דלעילא. אבל יש אתערותא דלעילא. בתוך הנושא של אתערותא שלעילא יש דרגה מסוימת שיכולה לקרות, ואנשים עוברים אותה: בן אדם יכול ללכת ברחוב לפי תומו או לחיות חיים נורמליים לפי תומו, ופתאום, באופן מוסבר או לא, יש לו רגע של התעוררות. לפעמים קורה שבן אדם פשוט מחמיץ את הרגע; במקום להגיב ולבנות איזה מהלך, הוא שוכח את הרגע הזה. לפעמים יכולה להיות התעוררות שנמשכת זמן יותר ממושך, ובן אדם מרגיש טוב - ולא מגיב שום תגובה. הוא רק מרגיש ש"יש לי עכשיו איזו עת של התעוררות" אבל בעת הזו של התעוררות הוא איננו עושה שום

בתוכו הרגשה, וההרגשה הזו היא הרגשה של אהבת ה' - אבל אהבת ה' כמו שהיא נמצאת בכל גדרי האהבה האחרים. מה שאין כן כאשר קורה להפך. כאשר בן אדם הגיע מצד עצמו, מצד כוח הבנתו והרגשתו, מצד עבודתו למדרגה של אהבה זוטא, הוא אוהב את ה' מצד עצמו - משום כך הוא כבר כלי מוכן להארה, ולכן האהבה שמגיעה אליו - יכולה להיות בדרגה שהוא ישכח לגמרי את ההווה של עצמו. של אהבה רבה. הכנת הכלי, הכנת ה"אתערותא דלתתא", "העלאת מים נוקבים" - היא משמעותית לא רק לעניין של "באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא" - אלא שגם המדרגה של ההתעוררות היא מעל ומעבר למה שהוא היה יכול להשיג אם הדברים היו נעשים להפך. זה מה שהוא אמר בחלוקה בין האהבות.

שמחה של מצווה ממשיכה מהאור הפנימי

מהנקודה הזו הוא חוזר למה שהוא שאל בתחילה על המילים מברכות הנישואין ש"ש"ש ויש ותגל העקרה בקיבוץ בניה לתוכה בשמחה". בנים לא יכולים לבוא אל העקרה, ממה נפשך - או שהיא עקרה ואין לה ילדים, או שיש לה ילדים והיא איננה עקרה. איך עקרה יכולה לשמוח שבניה חזרו?

ועל זה הוא מסביר: והנה כשכנסת ישראל היא בבחינה זו ד"איש מזריע תחילה" - נקראת עקרה. ואף על גב שהיא יולדת נקבה - שהיא בחינת אהבה זוטא - נקראת עקרה כאילו אינה יולדת כלל.

ועל זה אמר: "ותגל העקרה בקיבוץ בניה", פירוש: שאף גם כשהיא בבחינת עקרה אלא שהאתערותא דלעילא מקדים לבוא לעורר אתערותא דלתתא, אף על פי כן יהיה קיבוץ בניה - דהיינו שתהיה יולדת זכר. ואיך יהיה זה? לזה אמר: "בשמחה", שעל ידי השמחה של מצווה יוכל להיות בחינה זו - דאף על גב שאיש מזריע תחילה, עם כל זה תהיה יולדת זכר.

והעניין, והנה כתיב: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, ועבדת את אויביך וגו'".

מלאך או שזה היה חלום. כל אחד רוצה לגאול את ישראל ולכל אחד יש יומרות אולי רק חלמתי חלום יפה? - אז הוא עושה בדיקות נסיוניות. דבר דומה יש לנו בספר שמואל, הספר מתחיל בסיפור כזה: ה' קורא לשמואל והוא חושב שעלי קורא לו, והוא הולך אליו פעם פעמיים, עד שעלי אומר לו תענה כך: "דבר כי שומע עבדך". מעניין, אם לדקדק בפסוק, עלי אומר לו - תגיד: "דבר ה' כי שומע עבדך" (שמואל א ג, ט), כששמואל עונה הוא עונה: "דבר כי שומע עבדך" (שמואל א ג, י). הוא אפילו לא אומר "דבר ה'", כי שמואל כל כך לא בטוח - הוא יודע שזה לא עלי, שזה "דבר סופר-נטורלי", מעבר לגדרי הטבע - אבל הוא עדיין לא מוכן להסכים שזה הקדוש ברוך הוא שמדבר אליו. הוא אומר: "מישהו מדבר אליי, מישהו מלמעלה - אז אני צריך לשים לב, אני עדיין לא בטוח מי זה".

כל זה רק כדי לומר שכשיד ה' נוגעת באדם - אפילו בצורה שהיא לא בגדר של חוויה סתם, אלא חוויה מאוד מפורשת, מדובבת במילים - גם אז בן אדם לא בטוח. לכן יכול להיות שבן אדם הולך לו ברחוב או יושב בבית, מסתכל על העצים ועל הפרחים - ופתאום יש לו איזו התעוררות, התפעמות הנפש - והוא אומר: יכול להיות

דבר ואיננו מגיב באיזושהי תגובה, לא אמוציונליות ולא מעשית. הדבר הזה נמצא למשך זמן מסויים ואחר כך הולך. אבל גם כאשר בן אדם מרגיש איזושהי התעוררות, ומכוח זה הוא עושה משהו, יוצר בתוך נפשו איזושהו דבר - הוא מרגיש שהוא לא יכול להסביר מדוע זה קרה לו. זאת אחת הבעיות לאנשים רבים ושונים, שיכול להיות בן אדם שתיגע בו יד ה' והוא בכלל לא יודע - הוא לא בטוח מה זה היה. הצורך הזה להיות בטוחתלוי בדרגה: יש דרגה כזו של בני אדם שנוגעת בהם יד ה' והם מפקפקים.

יש לנו בתנ"ך כמה סיפורים כאלו, לדוגמא הסיפור של גדעון. גדעון רוצה סימנים לא מתוך התעוררות שהייתה לו, אלא למעשה מה שגדעון מבקש זו בקשה שנשמעת מאוד מאוד מודרנית: 'אני לא בטוח - יש כל מיני אנשים שיש להם הלוצינציות - אז יכול להיות שבמקום ללכת להושיע את ישראל אני צריך ללכת לפסיכיאטר הקרוב...', לכן הוא מתפלל. עכשיו כשמדברים על עולם מודרני ועל פוסט מודרני אפשר לראות את זה - אלה הן סוג של בדיקות שבן אדם עושה כשיש לו חוויה; המלאך מדבר איתו, אז אחר כך הוא רוצה לעשות נסיון מדעי-אובייקטיבי כדי לדעת אם זה באמת היה דיבור של

לייצר מלודיה, ולא יכול לייצר אמנות. הוא יכול להיות איש שמגיב לזה ולהגיע להתרגשות ולחשיבה בכיוון הזה של האמנות, יפה.סוג כזה של דבר מוליד חוויה שהיא החוויה שהוא קורא לה "אהבה זוטא" - לא מצד העוצמה שלה, אלא מצד זה שהיא מוגבלת בגדר של אוהב ונאהב, והיא מדרגה מסויימת שזו בחינה של עקרה.

ועל זה אמר: "ותגל העקרה בקיבוץ בניה". פירוש: שאף גם כשהיא בבחינת עקרה אלא שהאתערותא דלעילא מקדים לבוא לעורר אתערותא דלתתא, ועל ידי זה בכל זאת משהו נוצר - אף על פי כן יהיה קיבוץ בניה - דהיינו שתהיה יולדת זכר. בכל זאת יכול להיות שהעקרה תלד, והיא תלד בן שהוא זכר.

ואיך יהיה זה? לזה אמר: "בשמחה" - "בקיבוץ בניה לתוכה בשמחה" - "בשמחה" הוא הכלי, המכשיר, הדרך להגיע למדרגה הזאת.

שעל ידי השמחה של מצווה יוכל להיות בחינה זו - דאף על גב שאיש מזריע תחילה, עם כל זה תהיה יולדת זכר. מעבר לעניין של החוויה, של התגובה הפנימית של האדם - זה תלוי אם הוא עושה את הדבר הזה בשמחה, ועל ידי השמחה הוא יכול להגיע למדרגה גבוהה יותר מאשר למדרגה שמגיעה לו מצד עצמו.

מכיוון שהוא הגיע לנקודה הזו הוא רוצה להסביר והעניין - והנה כתיב: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוךך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל - ועבדת את אויבך וגו' (דברים כח, מז-מח)". הפירוש של הפסוק שהוא מתייחס אליו זה פירוש כנראה של

שזו בעיה של קלקול קיבה - ובזה הוא גומר את העניין.

אבל כשאדם מגיב להתפעמות הזאת, כשהוא מרגיש איזשהו דבר והוא אומר: עכשיו אני אתן לעצמי תנופה, אחרי שיש לי התעוררות - אני עכשיו הולך ונותן לעצמי ללכת עם העניין הזה, אני נותן לעצמי להתעלות עם הנקודה, עם הרגע של העילוי, או עם חצי השעה של העילוי, או עם זמן אחר - אז הדבר הזה הוא לא דבר שאני יצרתי. אני במקרה הטוב הייתי "לא לגמרי פסיבי", אני שיתפתי פעולה לאחר דבר. לכן הוא אומר שהנפש הזו נקראת עקרה משום שהיא איננה יולדת מעצמה. היא יולדת רק כתגובה למשהו מלמעלה, והיא בעצמה איננה מסוגלת ללדת.

יש גם חוויות דומות מסוגים אחרים, לא רק בגדר של חוויה עילאית בלתי נתפסת. אפשר לראות בן אדם בא למניין או למקום שיש בו איזה עניין גדול - והוא מרגיש שיש השפעה עליו מבחוץ, והוא מגיב להשפעה, ולפעמים מגיב בצורה חמה מאוד - אבל הוא בעצמו, כשהוא יהיה לבדו, הוא לא יוכל ליצור דבר כזה. הוא יכול להיות מגיב לעניין הזה, ולכן האיש הזה הוא לא איש יוצר, הוא בבחינה של "עקרה", אבל הוא יכול להגיב לדברים. להבדיל, אם לקחת את הדוגמא של היוצר, יש אדם שיכול ללכת למוזיאון, וליהנות - לא רק בגדר זה שהוא לא משתעמם - אלא ליהנות בהרגשה שהוא באמת עובר חוויה. באותו אופן יש אדם שהולך לקונצרט ומגיע לאיזו חוויה - אבל הוא בעצמו לא אדם יוצר, הוא לא יכול

דלכאורה משמע אף על פי שעובד אלוקים, רק שאין העבודה בשמחה ובטוב לבב, אזי יומשך העונש "ועבדת את אויבך", וזה אינו מובן. אך העניין כמו שכתוב: "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא", ומחמת זה נמשך העונש, אף על פי כן אילו היה עובד את ה' בשמחה של מצווה - היה גדול כוח שמחה זו שמעורר השמחה למעלה כביכול, והיא מבטלת הדינים, כי "באור פני מלך חיים". מה שאין כן "תחת אשר לא עבדת בשמחה" נמשך העונש על העוונות אשר "אין צדיק בארץ" כנזכר לעיל. ועל דרך זה יובן גם כי הנה כל הנה"ל מה שיש הפרש בין "אשה כי תזריע" - שאז יולדת זכר, ובין "איש מזריע תחילה" - שאינה יולדת אלא נקבה, זהו דווקא כאשר אור אינסוף ברוך הוא נמשך בדרך ובסדר הדרגת ההשתלשלות, שעל פי מאמר קו המידה

הם, עבד ה' הוא לבדו חופשי", הוא מדבר בערך על אותו עניין. האיש הזה שמשועבד למאורעות - לזמן, לתקופה, לחיים, להווה, לעולם, לתפיסת העולם - עבדי הזמן הם עבדי עבדים. מי שמחליט להיות עבד ה', אז הוא זוכה להיות חופשי.

זהו רעיון אחד, אבל כאן הוא מפרש פירוש שהוא הרבה יותר קיצוני: תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב - מפני שלא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה - לכן תעבוד את אויבך. דלכאורה משמע אף על פי שהוא עובד אלוקים, רק שאין העבודה בשמחה ובטוב לבב, אזי יומשך העונש ועבדת את אויבך. אתה לא עבדת את ה' בשמחה, ולכן מגיע לך מצוק, מחסור, ייסורים, ועבדת את אויבך. לא מזה שלא עבדת את ה', אלא מזה שלא עבדת את ה' בשמחה, לכן מגיע לך כל העונש. זה הפירוש של האר"י ז"ל.

עכשיו הוא שואל: וזה אינו מובן, הפירוש הזה, כי מפני מה יהיה העונש המר הזה מחמת חסרון השמחה לבד? פה יוצא שכן אדם נענש בגלות, בייסורים, במצור,

האר"י הקדוש שקורא את הדברים כיחידה אחת.

כשמפרשים אותו כרגיל - נאמר בבית הספר - מפרשים אותו: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך" - ואם היית עובד את ה' אלוקיך היית יכול להיות במצב של "בשמחה ובטוב לבב וברוב כל", במקום זה "ועבדת את אויבך" - וכשתעבוד את אויבך לא תהיה בשמחה ובטוב לבב אלא תהיה במצור, במצוק וברוע לב וכיוצא בזה. אם אני לוקח את המשמעות הזו של הפסוק, זה אמור להיות בערך כך: אדם נמצא כל ימיו באיזושהי חובת עבודה, באיזושהי כורח של עבודה, שהוא הכורח הכולל, ויש סוג מסוים של השתעבדות. אלא שבן אדם יכול לבחור למי הוא משועבד; אם הוא משעבד את עצמו לקדוש ברוך הוא - הוא נמצא בשמחה ובטוב לבב; אם לא - השעבוד יבוא, אבל השעבוד שיבוא עליו יהיה שהוא יצטרך לעבוד את אויביו, ואז הוא יהיה באיבה ובמחסור ובדברים אחרים. יש שיר של רבי יהודה הלוי: "עבדי הזמן עבדי עבדים

"עוברת" על החטאים והפשעים. כמו שיש בכל מיני מקרים: כשבן אדם נמצא במצב רוח טוב באמת, גם אם יש כל מיני חסרונות קטנים - הוא מוכן לוותר ולדלג עליהם, אבל כאשר הוא נמצא במצב רוח רע - כל אחד מהחסרונות הללו בולט לעצמו, ואז יש גם העונשים והתגובות המתאימים. לפי זה השמחה יוצרת הארה של מעלה, שהיא בעצם כמו השמחה של מטה. כשבן אדם עובד את ה' בשמחה אז הקדוש ברוך הוא שמח איתו, וכשהקדוש ברוך הוא שמח איתו - הוא לא שם לב שהוא לא עושה עוד כל מיני דברים. כאשר הקדוש ברוך הוא לא שמח איתו - מפני שהוא בעצמו לא שמח - הקדוש ברוך הוא שם לב והוא אומר: "בסך הכל אתה באמת עבדת את ה', עבדת גם כל מיני דברים אחרים, ועל זה מגיע לך כל מיני עונשים", ויש רשימה שאומרת אדם אין צדיק בארץ. אז יש חסרונות, אלא שבשעת חדווה אני לא שם לב אליהם, לחסרונות אני שם לב בשעה שאיננה שעת חדווה. זה העניין של החדווה.

אותו דבר קשור גם לעניין הזה. ועל דרך זה יובן גם כי הנה כל הנ"ל: מה שיש הפרש בין "אשה כי תזריע" - שאז יולדת זכר. ובין "איש מזריע תחילה" - שאינה יולדת אלא נקבה. זהו דווקא, מתי זה קורה? - כאשר אור אינסוף ברוך הוא נמשך בדרך ובסדר הדרגת ההשתלשלות, שעל פי מאמר קו המידה.

יש סדר ההשתלשלות. סדר ההשתלשלות הוא סדר שיש בו מימדים ויש בו מדידה. הוא סדר שמבוסס על חוקיות, ולפי החוקיות הזו קורה מה שקורה. כאשר אני

במצוק, מפני שהוא לא עבד את ה' בשמחה. אז הוא אומר: טוב, אני עשיתי את כל מה שאני אמור לעשות אלא שאני לא הייתי בשמחה. רק בגלל זה שאני לא הייתי בשמחה מגיעים לי כל העונשים האלה?

הוא אומר ככה: באמת העונש הוא לא על העדר השמחה כשלעצמה, על העדר השמחה לא שולחים בן אדם לגלות. אך העניין כמו שכתוב: "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" (קהלת ז, כ), ומחמת זה נמשך העונש. כלומר בן אדם מקבל את העונש על החטאים שלו, ואם הוא עובד את אויביו זה מפני החטאים שלו, מגיע לו.

אבל, אף על פי כן, אילו היה עובד את ה' בשמחה של מצווה - היה גדול כוח שמחה זו שמעורר השמחה למעלה כביכול, והיא מבטלת הדינים, כי "באור פני מלך חיים" כאשר מאירות פני המלך, אז חיים ברצונו. מה שאין כן "תחת אשר לא עבדת בשמחה" - נמשך העונש על העוונות אשר "אין צדיק בארץ" כנזכר לעיל.

כשבן אדם עובד את ה' בשמחה אז כביכול הקדוש ברוך הוא שמח איתו, וכשהקדוש ברוך הוא שמח איתו אז הוא לא שם לב לחטאים שלו. אבל כאשר הוא עובד את ה' כמו מה שקוראים 'לפי פקודת המשטרה' אז גם הקדוש ברוך הוא מסתכל עליו ככה: מה שעשית עשית, אבל מה שלא עשית - או מה שעשית שלא כראוי - על זה מגיע לך ושולחים אותך לאן שצריך לשלוח אותך.

הנקודה פה היא שעבודת ה' בשמחה יוצרת הארה למעלה, וההארה הזו

שכך היא המידה: שאם אישה מזרעת תחילה, ואכשור דרי, שיש אתערותא דלתתא - יומשך אתערותא דלעילא מבחינה עליונה עד שתהיה יולדת זכר בחינת אהבה רבה. מה שאין כן כשלא אכשור דרי וליכא אתערותא דלתתא, אזי המידה שנמשך האתערותא דלעילא רק מבחינה חיצונית עד שאינה יולדת אלא נקבה. מה שאין כן על ידי שמחה של מצווה, שמעורר בחינת שמחה העליונה, שהשמחה גורם הגילוי, והוא שהאור בא ונמשך מעצמות המאציל בתוספות ועילוי רב, שלא כדרך וסדר ההדרגה. על דרך דוגמא בחינת השמחה במלך בשר ודם יוצא אז חוץ לגדרו והגבלת המידות, ולכן יוכל להתגלות לקטן כמו לגדול בשווה ממש, כמו כן למעלה ממש בבחינת התגלות שמחה העליונה, הנה אז מתחברים ומתערבים ומתכללים יחד כל האורות העליונים עד שאין שום הפרש בין מעלה ומטה, ימין ושמאל כו', אזי נמשך שאף עקרה תקבץ בניה. דהיינו: שאף על פי שהיא בבחינת עקרה, בבחינת איש מזריע תחילה - עם כל זאת תהיה יולדת זכר כו',

אגב אורחא, גם בתוך העולם התחתון יש דברים שונים שפועלים ככה. ישנם דברים שתלויים באיזה אלמנט קודם ולפי זה נוצרת אחרי זה מערכת של דברים בצורה כזו או בצורה אחרת; ואם אני הופך את הסדר של האלמנטים אני יוצר פעולה שהיא דומה אבל היא לא אותה הפעולה בעצמה.

כשאני יוצר תערובת או מנסה לעשות תרכובת של שני דברים - זה תלוי בדיוק איך היא נעשית. אותם שני חומרים יכולים לפעמים ליצור שתי תרכובות שונות, והבעיה היא איך הן נוצרות? בתנאים מסויימים נוצרת תרכובת אחת, ובתנאים אחרים נוצרת תרכובת אחרת. בכימיה יש שתיים או שלוש תחמוצות של אותו אלמנט בעצמו, והשאלה אם זה מגיע לתחמוצת או להיפר-תחמוצת וכיוצא בזה תלויה בתנאים חיצוניים או בתנאים אחרים: מה מגיע קודם, איך זה מגיע ובאיזו פרופורציה - ואז נוצר תהליך בכיוון אחר. למרות שאותם שני הדברים

חי בתוך עולם של חוקיות - החוקיות הזאת פועלת בצורה מסויימת, שכך היא המידה: שאם אישה מזרעת תחילה, ואכשור דרי, שיש אתערותא דלתתא - יומשך אתערותא דלעילא מבחינה עליונה עד שתהיה יולדת זכר מבחינת אהבה רבה. מה שאין כן כשלא אכשור דרי הדורות לא כשרים לזה, האדם לא הוכשר לזה וליכא אתערותא דלתתא, אזי המידה - שנמשך האתערותא דלעילא רק מבחינה חיצונית עד שאינה יולדת אלא נקבה.

כל זה כאשר העולם מתנהג לפי מה שנקרא "קו המידה", אי אפשר להגיד שהעולם מתנהג בעניין הזה בדרך הטבע, אבל אפשר לקרוא לזה שהעולם מתנהג לפי החוק. חוק העולם אומר שיש יחסים בין דבר לדבר, ולכן היחסים בין השפעה של מעלה להשפעה של מטה תלויים במה מקדים ומה מאחר. הקדימה והאיחור הם יוצרים את ההבדלים של כיצד נוצרים דברים.

כשהמלך נמצא בשמחה - הוא שובר את כללי הטקס, הוא שובר את כללי ההתנהגות - ואז הוא יכול לפנות למישהו קטן כמו שהוא פונה לגדול. זה נכון לעניין שאומרים ששמחה בכללה ומהותה היא פורצת את הגדרות. כלומר, ככל שבן אדם נמצא יותר בשמחה הוא פורץ יותר גדרות, והוא משנה יותר דברים. לפעמים קורה ששמחה עליונה ויתרה תוקפת בן אדם, ואז הוא יכול לעמוד ולרקוד ברחוב. זה לא בן אדם שיעמוד וירקוד ברחוב מצד עצמו, אבל כשהוא נמצא בשמחה יתרה - הוא יכול לעשות את זה. זה קורה, ורואים את זה על כל מיני אנשים.

כשבן אדם עושה דבר בשמחה - אז הוא מעורר שמחה גם למעלה, וכשהוא מעורר שמחה למעלה - אז כביכול הקדוש ברוך הוא איננו פועל לפי החוק, אלא הוא פועל שלא לפי החוק, ואז האיש הזה מקבל הארה שהיא מעל ומעבר למה שבעצם מגיע לו. ההארה הזו שהיא הארה של מעלה יכולה ליצור בתוכו דברים מופלאים שהוא לא היה שייך למדרגה שלהם וששייכים לזמן אחר.

כמו כן למעלה ממש - בבחינת התגלות שמחה העליונה. הנה אז מתחברים ומתערבים ומתכללים יחד כל האורות העליונים - עד שאין שום הפרש בין מעלה ומטה, ימין ושמאל, כו'. וכאשר אין הפרש יותר, וזה בגדר של השמחה יתרה אזי נמשך שאף עקרה תקבץ בניה. דהיינו: שאף על פי שהיא בבחינת עקרה, בבחינת איש מזריע תחילה - עם כל זאת תהיה יולדת זכר כו'. זה העניין של השמחה, שאפשר לראות אותו. שכשיש שמחה

נמצאים ביחד הם אינם מגיעים לאותה תרכבות עצמה. מאותה פגישה יוצא באופן אחד דבר אחד, ובאופן שני יוצא דבר אחר. יש עוד דברים כאלה, העולם מלא בהם. בשביל זה עושים, להבדיל, כל מיני קטליזטורים שהתפקיד שלהם הוא לגרום שהפעילות - למשל הכימית - תלך לכיוון מסויים ולא תלך לכיוון אחר.

זה מה שהוא אומר: יש חוק הטבע, חוק הטבע אומר שזה תלוי מה בא קודם. זה קו המידה.

אבל מה שאין כן על ידי שמחה של מצווה - שמעורר בחינת שמחה העליונה. שהשמחה גורם הגילוי - והוא שהאור בא ונמשך מעצמות המאציל, בתוספות ועילוי רב, שלא כדרך וסדר ההדרגה. בזמן שמחה - אחד האופנים שיש בכל עניין של שמחה - יש איזה צד של פריצת גדרות, השמחה שוברת את הסדר.

על דרך דוגמא: כמו בחינת השמחה במלך בשר ודם. מלך בשר ודם כשהוא נמצא בשמחה שיוצא אז חוץ לגדרו והגבלת המידות, ולכן יוכל להתגלות לקטן כמו לגדול, בשווה ממש.

כשהמלך נמצא בשמחה, הוא יכול לדבר עם אנשים שהם לא לפי דרכו באותו האופן שבו הוא מדבר אל האנשים שבמעלה עליונה. כשהמלך מתנהג לפי הקו יש דרך קורקטית איך להתנהג - יש אנשים שלוחצים להם את היד, יש אנשים שמתנשקים איתם, יש אנשים שאומרים להם שלום ויש כאלה שאפילו לא אומרים להם שלום - יש סדר בתוך זה, והסדר הוא קבוע.

כמו שכתוב בדיבור המתחיל רוני ושמחי בת כו', שזהו עניין "איש ואיש יולד בה". וזהו שאנו מבקשים: "שוש ותשיש ותגל העקרה", שעל ידי השמחה של מצווה מלמטה, שהעקרה היא כנסת ישראל, תשיש ותגל בעצמה בשמחה של מצווה, על ידי זה מעוררים גילוי שמחה העליונה. ועל ידי זה אתה תשיש ותגל העקרה, והוא עניין משמח ציון בבניה כו'.

כמו שכתוב בדיבור המתחיל רוני ושמחי בת כו', שזהו עניין מה שנאמר שם עניין "איש ואיש יולד בה" (תהילים פז,ה) איש לפי הסדר ואיש לא לפי הסדר - וזה נובע מ"רוני ושמחי": בזמן שיש רוני ושמחי אז קורים דברים שלא לפי סדרי הטבע ולפי חוק המציאות.

וזהו שאנו מבקשים: "שוש ותשיש ותגל העקרה", שעל ידי השמחה של מצווה מלמטה - שהעקרה היא כנסת ישראל - תשיש ותגל בעצמה בשמחה של מצווה - על ידי זה מעוררים גילוי שמחה העליונה. אם שוש תשיש ותגל העקרה - על ידי זה אתה תשיש. זו השאלה השנייה שהוא שאל בתחילת המאמר: האם "שוש תשיש" הוא נסתרת או נוכח? שהרי יש להם אותה צורה מבחינה דקדוקית. והוא אמר "שוש תשיש ותגל העקרה" - קודם זה מתחיל בנסתרת ועובר לנוכח; אם העקרה הזאת תשיש ותגל בעצמה - אז אתה אחר כך תשיש, תגל ותשמח אותה. שעל ידי השמחה מעוררים גילוי - ועל ידי זה אתה תשיש ותגל העקרה, והוא עניין משמח ציון בבניה כו'. על ידי זה שהעקרה תהיה בשמחה, על ידי זה אתה מוליד שמחה של מעלה, והשמחה של מעלה ממילא תביא גילויים אחרים.

אפשר לעשות גילויים שהם מעל ומעבר לבחינה הנוכחית. הקושי הוא: מתי אני נמצא בשמחה? כשטוב לי, כשלא טוב לי

גדולה - השמחה הזו שוברת את הגדרות, וככל שהשמחה יותר גדולה - היא שוברת יותר גדרות. כשאני נמצא באופן קורקטי - אני עושה הבחנה מאוד חריפה בין מי שהוא ידיד שלי למי שאיננו ידיד שלי, כשאני נמצא בשמחה גדולה ויתרה - אני לא שם לב אפילו לזה.

זה מה שהוא אומר שההבדל בין למעלה למטה, בין ימין לשמאל בטל בתוך השמחה הגדולה, אנשים לא שמים לב לזה. אותו הדבר למעלה, כאשר יש שמחה - הקב"ה נותן השפעה שאיננה קשורה ואיננה מוגבלת יותר על ידי החוקיות של העולם, הארה שהיא מעל ומעבר לחוק של העולם, ואז גם בן אדם שלא שייך לזה מגיע למדרגה עליונה.

יכול להיות שיש לבן אדם אתערותא דלתתא שבאה בעצם על ידי אתערותא דלעילא, אבל הוא הוסיף לזה אלמנט אחר שלא שייך לאתערותא הזאת, וזה האלמנט של השמחה. כשהוא נהיה שמח - אז כביכול הוא עושה שמחה בכל העולמות, וכשהוא עושה שמחה בכל העולמות - אז גם הקב"ה שמח איתו, וכשהקב"ה שמח איתו - ממילא הפרטים של העולם והפרטים של חוקי העולם שוב אינם שייכים.

לפי זה לאותם הדברים שאדם אחר מגיע אליהם בכוח עבודה קשה ומאומצת - האדם יכול להגיע בכוח השמחה שלו.

לעומת זאת, יש אנשים שהם כמו שאומרים: "אנשים עם מרה לבנה" (כך זה הביטוי ממש) וקל להם להיות בשמחה. אדם כזה יכול להיות בכל מיני מצבים קשים ומדכאים, ובכל זאת הוא מוצא איזשהו צד שהוא יכול עדיין להיות בשמחה בתוך הדבר הזה. כל זה מצד האדם.

אולם, כדי שהאדם יהיה בשמחה זה לפעמים גם כן עניין של עבודה.

מדוע קורה שהאיש שעובד את ה' בשמחה אז הקב"ה נותן לו רוב טובה ולהפך? השמחה היא בעצם איזשהו ביטוי לאיך אני מתייחס לכל העניין בכלל. השמחה בעצמה היא מין קנה מידה או דרך מדידה של התייחסות, כשאני עושה איזשהו דבר ואני באמת מעוניין לעשות אותו - יש מידה של שמחה שנלווית לזה. זו שמחה שנלווית לזה שאני עשיתי דבר ועשיתי אותו כמו שאני רציתי וכמו שהיה צריך לעשות. כשאני עושה דבר בגלל דוחק או מצוק - השמחה הרבה יותר קשה.

השמחה על דבר שנעשה כמו שצריך תמיד קיימת. בן אדם יכול להיות בשמחה על זה שהוא אומר "זה לא חשוב איפה היה המצב - אני עשיתי את מה שצריך לעשות, ואני עשיתי אותו כמו שצריך לעשות, ולכן אני שמח". אין לי סיבה לשמוח באופן כללי - אבל ברגע הזה יש לי סיבה לשמוח כי אני עשיתי.

העניין של האיש שעושה מצווה, הוא לא דבר פשוט; בן אדם יכול להגיד "אני עשיתי, אני הצלחתי לעשות משהו - אז זה נכון שאני עכשיו במצב רוח רע, ונכון שיש לי הרבה בעיות אחרות, אבל אני בכל זאת

אני כנראה לא נמצא בשמחה. כשטוב לי אני אולי אינני זקוק לשמחה. אם למרות שלא טוב לי אני יכול להיות בשמחה - באותה השעה העולם נעשה צלול יותר, העולם נעשה בהיר יותר, העולם נעשה מאיר יותר, ועל ידי זה יכולה להיות גאולה.

בצד מסויים, יותר מאשר צד אחד, אני כאילו בא לקב"ה ואומר לו: "אתה נותן לי סטירת לחי, ואתה אומר לי: 'תשמח! ואם תשמח אני אחייך אליך, ואם אני אחייך אליך לא תקבל יותר מכות'. אבל בינתיים, איך אני יכול לשמוח?". השאלה אם מדובר פה בלשון נסתרת או נוכח, זו שאלה מסוג אחר, עמוק יותר. מצד מסויים אני אומר: "תביא לנו שמחה, אז אנחנו נשמח. תן לנו סיבה לשמוח ואנחנו נשמח". אבל הקב"ה אומר: "אם אתם לא תשמחו לבד, אז לא יהיו לכם סיבות לשמוח". כשהוא אומר: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב" - הוא אומר: אתה צריך להיות בשמחה ובטוב לבב. כשאתה בשמחה ובטוב לבב - אתה תקבל את ההארה מטוב ומרוב כל. אם אתה לא תהיה בשמחה ובטוב לבב - אתה תאבד את עולמך. אני טוען שלהיות בשמחה ובטוב לבב אני צריך כל מיני תנאים. אם לדבר על האמת לאמיתה, חלק מהעניין של השמחה הוא בוודאי גם עניין אנושי. יש אנשים שהם אנשים בעלי מרה שחורה ולא משנה מה יקרה לו - הוא תמיד יהיה במרה שחורה. גם אם הוא יהיה תמיד במין מצב כזה שיכולים לקרות לו ישועות ונחמות - הוא לא יגיב, או כמעט שלא.

ולכן, על ידי השמחה גם כן לא יהיה בחינת "ועבדת את אויביך" - שכל בחינת שינויים והנפילה מעבודת ה', מגדלות לקטנות, גם הנפילה בתאוות, שזהו עניין ועבדת את אויביך, כל זה הוא רק תחת אשר לא עבדת בשמחה. כי אם בבחינת יש מי שאוהב ומשיג - שהוא בחינת לגרמיה, ומזה נמשך הנפילה כו'. אבל על ידי השמחה בה' לא יהיו שינויים אלו כו'. בפרשת אמור, בעניין אתר דמשתני, והיינו בחינת אהבה זוטא, שמבחינת נשים דעתן קלות, בבחינת לגרמיה, לכך יש בה שינויים (וכמו שכתב על הפסוק חכלילי עיניים). מה שאין כן בבחינת אהבה רבה שמבחינת דכר, אין בה שינויים ונקרא עץ חיים, וכמו שכתוב בדיבור המתחיל מקושש עצים. והשמחה בה' מרחקת גם כן מן התאוות, כמו שכתוב בדיבור המתחיל, "ה' לי בעוזריי". (ועיין מה שכתב בביאור על הפסוק צאינה וראינה מעניין זה. ועיין מה שכתב גם כן פרשת בשלח על הפסוק "ולא נחם אלוקים דרך ארץ פלשתים", ועל הפסוק "אסרי לגפן" כו').

משתדל לעשות שיסיימו מסכת ולא יעשו שמחה אחר כך, שיעשו איזו מצווה ולא יעשו שמחה, לכן סמא"ל זה ראשי תיבות של "סעודת מצווה אין לעשות", "סעודת מסכת אין לעשות" - הוא מעוניין בזה, מפני שאז יהיה שוויון גמור בין הדברים. מה קורה כשבן אדם עושה סעודת מצווה? זה בדיוק ההבדל - שבן אדם אומר: "זה לא חשוב מה המצב, אני הצלחתי לעשות משהו, אני איכשהו למדתי מסכת - אני למדתי אותה יותר טוב פחות טוב - אבל הצלחתי לגמור איזה דבר אז אני עושה חגיגה, ואני מבטא בזה שאני שמח". כשהוא שמח הקב"ה אומר: "באמת המסכת שלך הייתה ככה ככה, אבל השמחה שלך הייתה בסדר. אתה התכוונת לעשות כמה שאתה יכול, ואם אתה מתכוון לעשות כמה שאתה יכול - אני נותן לך קרדיט". כשמתברר שהוא לא עושה את זה, אלא הוא גומר איזה דבר ויורק והולך הלאה - אז גם לא נותנים לו קרדיט מלמעלה, זה הולך אחד עם השני.

הצלחתי לעשות איזו דבר". יש אנשים שיכולים לחזק את עצמם בעצם העניין הזה שהוא עובד את ה' בשמחה, הוא אומר: "תראה, בעניינים אחרים אני לא יכול לעשות, אבל לפחות את החלק הזה אני עושה כמה שאני יכול לעשות טוב". קורה שאנשים אינם עושים סעודות מצווה, אומרים שהרבי אלימלך אמר שזה דבר רע מאוד וצריכים להילחם בזה. מדוע? הוא אומר: יום אחד בא המקטרג לשמיים, והוא קטרג על ישראל ואמר עליהם: "תראה את בניך, מה הם עושים, עבירה ועוד עבירה, תראה אותם, בעצם כבר לא אכפת להם". אמר לו הקב"ה: "תראה, עדיין יש הבדל. כשבן אדם עושה ברית מילה - הוא עושה אחרי זה סעודה. כשהוא מסיים מסכת הוא עושה לצורך זה שמחה. כשהוא עושה איזו מצווה אחרת, הוא עושה סעודת מצווה. אבל איפה אתה רואה בן אדם שאחרי שהוא עבר עבירה הוא עושה אחרי זה סעודת מצווה? אתה רואה שאנשים עושים סעודה?" - וזה נכון, זו אמת. והוא אומר שמכאן והלאה השטן

השמחה מבטלת התאוות

אצלו - מה שאני עשיתי אני עשיתי, הבעיה אם אני אדם גדול או אדם קטן לא שייכת לשמחתי בה'.

בתוך הדבר הזה שאדם שמח שהוא עשה דבר טוב, יש חלק שהוא העניין האובייקטיבי שלא תלוי מה אני עשיתי. מתוך החלק הזה גם בא העניין שהוא קרא לזה שהיא "יולדת זכר" - יש עכשיו דבר טוב אחד בעולם. אני שתלתי עצים, יש עץ אחד שצומח - העץ שצומח הוא דבר טוב. ייתכן שאני עדיין לא יודע לשתול עצים, אבל פעם אחת עשיתי משהו. כשאני שמח בדבר ולא בעצמי - יש לי נקודה של שמחה, ובתוך הנקודה הזו גם הקב"ה משתתף בשמחה. כשאני עשיתי נוצר דבר קטן או גדול, וכשהקב"ה משתתף בשמחה - נוצר מצב אחר לגמרי.

זה מה שהוא קורא לזה בפרשת אמור: בעניין אתר דמשתני, והיינו בחינת אהבה זוטא, שמבחינת נשים דעתן קלות, בבחינת לגרמיה, לכך יש בה שינויים (וכמו שכתב על הפסוק חכלילי עיניים) - מה שאין כן בבחינת אהבה רבה שמבחינת דבר, אין בה שינויים ונקרא, והיא נקראת, עץ חיים, וכמו שכתוב בדיבור המתחיל מקושש עצים. והשמחה בה' מרחקת גם כן מן התאוות, כמו שכתוב בדיבור המתחיל, "ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאיי" (תהילים, קיח, ז). ועיין מה שכתב בביאור (על הפסוק צאינה וראינה מעניין זה. ועיין מה שכתב גם כן פרשת בשלח על הפסוק "ולא נחם אלוקים דרך ארץ פלשתים", ועל הפסוק "אסרי לגפן" כו). הוא אומר: לשמוח זה דבר גדול. היו חסידים שהיו אומרים: "כמעט כל שמחה

הוא מסיים: ולכן, על ידי השמחה גם כן לא יהיה בחינת "ועבדת את אויביך" - שכל בחינת שינויים והנפילה מעבודת ה', מגדלות לקטנות, גם הנפילה בתאוות, שזהו עניין ועבדת את אויביך, כל זה הוא רק תחת אשר לא עבדת בשמחה. כי אם, עשית בבחינת יש מי שאוהב ומשיג - שהוא בחינת לגרמיה, ומזה נמשך הנפילה כו'. כשבן אדם מתחיל לעשות את הדברים לשם עצמו; למען עצמו, לטובת עצמו, להערכת עצמו - על ידי זה נמשך אחר כך נפילה, משום שהוא לא שמח בדבר - יש לו עניין של גדולת עצמו.

אבל, על ידי השמחה בה' לא יהיו שינויים אלו כו' - השינויים הללו, שמביאים גדלות לקטנות, הם באים מכך שהבעיה איננה שאני "הצלחתי לעשות איזשהו דבר" - אלא שאני הצלחתי. היות ואני חושב על זה שאני הצלחתי, בפעם הבאה שאני לא מצליח אני נמצא בדכדוך. אני התפללתי יום אחד והלכה לי התפילה יפה - אז הרגשתי "איזה מין אדם גדול אני". ברגע שאני מרגיש "איזה מין אדם גדול אני" - מה יקרה למחרת כשזה לא ילך? אז בן אדם נופל, מתמוטט בבת אחת.

זה מה שהוא קורא לו: "שהוא נופל לתוך תאוות". זה דבר מפורסם, וזה נכון לגבי הרבה מאוד דברים של תאוה - שהם לא כל כך תוצאות של פיתוי, של התגברות פתאומית של היצר - אלא הם הרבה מאוד תוצאה של דכדוך, דכדוך של נפילה נפשית. בן אדם נפל, והוא מנסה להיאחז במשהו, ולכן - "ועבדת את אויביך". כשבן אדם שמח בה' הנפילה הזו לא קיימת

שהשמחה צריכה להיות כלולה ביראה וביטול.

מסופר בתלמוד (ברכות ט:) על אחד החכמים, שפעם אחת הוא התפלל כוונתיקין, והוא הצמיד גאולה לתפילה בדיוק בהנף השחר - ולא פסק צחוק מפיו כל אותו היום. הוא היה כל כך מאושר שיצא לו דבר כזה, בן אדם מרגיש את עצמו: "תראו מה שקרה לי! תראו איזה דבר שקרה לי!". כשיש לבן אדם את החוויה: "אני הצלחתי איכשהו לעשות איזה דבר!". אומרים בשמם של כמה מראשוני הצדיקים שיש שלושה דברים שצריך ללמוד מתינוק; הדבר האחד - הוא שהוא לא מתבייש לבקש. שנית - שהוא תמיד עסוק, תמיד הוא עושה משהו כזה או אחר. ושלישית - שהוא אף פעם לא נמצא בדכדוך - לפעמים הוא בוכה, אבל הוא יוצא מזה וצוחק עוד פעם, וזה מה שצריך ללמוד, ככה להיות. כשמישהו מסתכל על תינוק, הוא רואה שלפעמים תינוק מנסה לעשות איזה דבר, לא חשוב מה - להכניס משהו באיזה חור - והוא בסוף מצליח לעשות את זה, ורואים איך שהילד נהיה מאושר: "תראו איך שעשיתי איזה דבר".

זו לא בעיה של גאווה וגדולה, ההרגשה הזו של ההישג, של ה"כמה זה יפה שעשיתי דבר כזה וכזה". העניין של שמחה של מצווה הוא אותו הדבר: בן אדם מרגיש אושר מכך שהוא יצר איזה דבר. זה לא משנה "אני עשיתי אותו, או לא עשיתי אותו" - יש פה דבר שנוצר בתוך העולם. כשיש לי את השמחה הזו, אז השמחה הזו היא פועלת סביבי. כמו שקורה,

יותר טובה מאשר כל עצבות". כשבן אדם נמצא בשמחה יש לו התעוררות, יש לו עלייה והתפעלות. כשבן אדם נמצא בנפילה ודכדוך, זה מוליך אותו למטה מטה, גם אם הדכדוך הזה התחיל מסיבות של קדושה.

אומרים שכאשר היצר הרע מפתה את האדם לחטוא, והאיש חטא - החטא זה רק ההשקעה הראשונה של היצר הרע, הרווח העיקרי שמקבל הסיטרא אחרא זה ממה שקורה אחר כך; - מהמשבר, מהדכדוך, מהירידה, מהנפילה. מזה הוא עושה את הפרנסה הגדולה. זה שבן אדם נפל ונכשל זה דבר קטן, בהשוואה למה שקורה אחרי זה. אפשר לראות את זה; יש אנשים שהיה להם איזה משבר, לא חשוב מה הבן אדם עשה, אבל המשבר הזה שבר חיים שלמים, הבן אדם לא יצא ממנו. בגלל שאדם עבר עבירה קלה או חמורה - ומתברר שאין שום הבדל ושום יחס - המרירות, הייאוש וההפקר שבן אדם עשה לעצמו בעקבות זאת היא שגורמת לו לגמור את הקריירה שלו. הנפילה לשבירה ולמשבר ולהדרדרות היא דבר שאין לו תיקון.

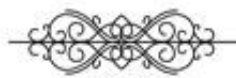
אלא שהשמחה צריכה להיות כלולה ביראה וביטול. בצד האחר - בן אדם יכול להגיע למן שמחה כזאת שיש בה כמות של הוללות. השמחה צריכה להיות "גילו ברעדה", שמחה צריכה להיות כזו שלא תוביל להפקרות - לא בגלל ההפקרות - אלא מפני שכאשר אני שמח בדבר, אז יש לי בזה איזשהו עניין, יש משהו נקי בזה.

אדם מקבל הכול, כפי שהוסברה מעלת השמחה ששוברת את הגדרים. אלא שצריך לדאוג שזו תהיה שמחה ולא תהיה סתם הפקרות, משום שהפקרות איננה שמחה. כאשר אנשים נכנסים להשתוללות מכל מיני סיבות - באופן מלאכותי או באופן טבעי - זאת לא שמחה, ולדבר הזה אין את הערך הזה. הערך של השמחה הוא ההתייחסות אל הדבר שישנו, אל הדבר שנמצא, אל המצווה שנעשתה. אני יכול להסתכל על אותו איש שעשה דבר כזה, ואני נהנה מהוויתו. ההנאה הזאת, ההתרגשות הזאת - היא זו שפותחת את הפתח לכל מיני הארות אחרות. מזה הוא התחיל את המעגל של המאמר הזה, שהוא שוש תשיש ותגל. כאשר "שוש תשיש ותגל" - אז יתקבצו אפילו הבנים של העקרה, מפני שזו ההתחלה - קודם כל "שוש תשיש".

להבדיל, בזמן אבלות, שאומרים שצריך להשתדל לא להניח לילדים קטנים להיכנס, לפחות בזמן שיש אנשים. למה? בגלל שילד קטן הוא שמח, והוא עושה דברים משמחים - את ההורים או את האנשים שנמצאים - וזה יוצא לא יפה שבן אדם שצריך להיות באבל יושב וצוחק. אבל נקודת האמת בזה היא שכשרואים ילד קטן והוא שמח, אז הוא יוצר סביבו איזושהי הרגשה של שמחה אפילו אצל בן אדם שלא מרגיש שום מצב רוח של שמחה.

הוא אומר שזה אותו דבר אצל הקב"ה - כאשר אני שמח, כאשר שוש תשיש ותגל העקרה - אז יהיו לה בנים. אם היא יכולה להיות בשמחה, בצהלה - אז משהו יקרה לה. מפני שהעניין הזה כאילו מְדַבֵּק גם למעלה - הקב"ה מצד אחד מוחל, הוא לא שם לב לחטאים, ומהצד השני - יש הארת פנים, "אור פני מלך חיים". כשיש הארת פנים של מעלה - יש נתינה, והנתינה לא בנוייה לפי החוקים, לפי הגדרים, אלא בן

גיליון שבועי עם ביאורי חסידות של הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל, שנודע במהלך השנים בשל פירושו לתלמוד, היה גם מורה לחסידות. סגנונו הקולח, ישיר והפשוט, מבקש לבאר את תורת החסידות העמוקה באופן נהיר ורלוונטי מתמיד. במשך כשישים שנה מסר הרב שיעור שבועי בחסידות, "חוגי חן למשנת חב"ד", אשר עסק בספרי היסוד של תורת חב"ד.

בגיליונות השבועיים מובאים ביאורים על ספרי 'תורה אור' ו-'ליקוטי תורה', שהם קבצי מאמרי חסידות מעמיקים מאת ר' שניאור זלמן מליאדי - בעל התניא ומייסד חסידות חב"ד - על פי סדר פרשות השבוע. בשיחה חיה ובחן, מבאר הרב את מושגי היסוד והשקפתה של החסידות, ומכניס את פנימיותם של המאמרים אל תוך עולמם ונפשם של הלומדים. השיעורים והגיליונות מכוונים להאיר ולעורר את השומעים לחיות, התלהבות וכנות בעבודת ה'; לתפילה, התמסרות ודבקות בקב"ה.

נשמח לתרומה עבור
המשך הפצת הגיליונות!
תרומה מומלצת: ₪ 2

לקבלת גיליון
שבועי דיגיטלי

המעוניין לקבל את הגיליון בכל שבוע, מודפס או דיגיטלי, מוזמן ליצור קשר:

TalmideiHarav@gmail.com | 055-663-1275

מרכז שטיינזלץ
למד את עמי

